

Postoje učitelů ke kurikulům předškolního vzdělávání

Kateřina Šišková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Kateřina ŠÍŠKOVÁ

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Postoje učitelů ke kurikulumům předškolního vzdělávání

Zásady pro vypracování:

Stanovení názvu bakalářské práce

Shromáždění a studium odborné literatury k dané problematice

Zpracování teoretických východisek a teoretické části bakalářské práce

Provedení výzkumu příslušnou formou

Zpracování dat výzkumu

Přijetí odpovídajících závěrů, navržení využitelnosti práce v reálu

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GRECMANOVÁ, H.; HOLOUŠKOVÁ, D.; URBANOVSKÁ, E. Obecná pedagogika I.

Olomouc: Hanex, 1999. ISBN 80-85783-20-7.

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.

PRŮCHA, J. Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru. 2. aktualiz. vyd. Praha: Protál, 2006. ISBN 80-7178-944-5.

SMOLÍKOVÁ, K. et al. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2006. ISBN 80-87000-00-5.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eliška Zajitzová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

13. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 13. února 2009

L.S.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 6.3.2009

Raděna Šišková

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na postoje učitelů předškolního vzdělávání k Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a k Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání. Tvoří ji teoretická a praktická část. Teoretická část pojednává o základních pojmech, které se vztahují k této problematice, osobnosti pedagoga, vzdělávacímu systému v ČR, historii kurikul předškolního vzdělávání, Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání. Praktickou část tvoří srovnání analýz kurikul a výsledky výzkumu, zaměřeného na zjištění postojů učitelů k těmto kurikulům z hlediska věku a délky pedagogické praxe.

Klíčová slova: postoje, kurikulum, Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor graduate thesis is focused on the attitudes of pre-school education teachers towards the Education work program for infant schools and kindergartens and to the Framework education program for pre-school education. The thesis consists of theoretical and practical part. The theoretical part deals with basic concepts which relate to this issue, teacher's personality, the education system in the Czech Republic, the curricula's history of pre-school education, the Education work program for infant-schools and kindergartens and the Framework education program for pre-school education. The practical part consists of the analyses comparison of the curricula and research findings, focused on identifying the teachers' attitudes towards these curricula, from the point of view of age and the length of teaching practice.

Key words: attitudes, curriculum, the Education work program for infant schools and kindergartens, the Framework education program for pre-school education.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala Mgr. Elišce Zajitzové za podnětné vedení mé bakalářské práce, učitelkám mateřských škol ve svém okolí, které se se mnou podělily o praktické zkušenosti a ředitelkám a učitelkám mateřských škol, které byly ochotné zúčastnit se výzkumu.

Motto:

„Naši učitelé nesmějí být podobni sloupům u cest, jež pouze ukazují, kam jít, ale samy nejdou.“

Jan Amos Komenský

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 POSTOJE	12
1.2 KURIKULUM	12
2 OSOBNOST PEDAGOGA	14
3 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V ČR	16
3.1 PREPRIMÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	16
3.1.1 Poslání současné MŠ.....	17
3.1.2 Typy MŠ.....	17
4 HISTORICKÉ PODOBY KURIKUL PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	18
5 PROGRAM VÝCHOVNÉ PRÁCE PRO JESLE A MATEŘSKÉ ŠKOLY	22
5.1 ÚVODNÍ POZNÁMKY	22
5.2 MATEŘSKÁ ŠKOLA	23
6 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	24
6.1 VYMEZENÍ RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V SYSTÉMU KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ	24
6.2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ A JEHO ORGANIZACE	25
6.3 POJETÍ A CÍLE PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	25
6.4 VZDĚLÁVACÍ OBSAH V RVP PV.....	26
6.5 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI.....	27
6.6 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VE ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU	27
6.7 PODMÍNKY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	28
6.8 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH	28
6.9 AUTOEVALUACE MATEŘSKÉ ŠKOLY A HODNOCENÍ DĚTÍ.....	28
6.10 ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	28
6.11 KRITÉRIA SOULADU RÁMCOVÉHO A ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	29
6.12 POVINNOSTI PŘEDŠKOLNÍHO PEDAGOGA	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
7 PROJEKT VÝZKUMU	32
7.1 CÍL VÝZKUMU	32
7.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	32
7.3 METODY VÝZKUMU.....	32
Dotazník	33
7.4 POJMOVÝ APARÁT	33
7.5 PRŮBĚH VÝZKUMU	33
8 SROVNÁNÍ ANALÝZ KURIKUL PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	35
9 VÝSLEDKY VÝZKUMU	53

9.1	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	79
ZÁVĚR	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	83
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	86
SEZNAM TABULEK	87
SEZNAM GRAFŮ	89
SEZNAM PŘÍLOH	90

ÚVOD

Reforma školství začala u nejnižšího stupně vzdělávání, v mateřských školách, již v roce 2001. Dříve platný Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy přesně konkretizoval, co mají učitelky plnit a to bylo také kontrolováno. Orientoval se na množství informací, požadavků a osobnost učitelky i dítěte mizela v pozadí. Byl výhodou pro začínající pedagogy, zkušené však svazoval. Dalo by se říci, že Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání je přesným opakem. Osobnost dítěte i učitelky vstupuje do popředí a kreativité učitelky nabízí široké pole působnosti. Přesto však také klade důraz na úroveň poznatků a dovedností dítěte.

V průběhu svého studia a praxe na střední pedagogické škole jsem pozorovala různé reakce učitelek na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání - od zmatečnosti až po ucelené projektování. Existuje řada materiálů, návodů a rad, jak mají učitelky pracovat v duchu změn. Zpráva o tom, co se již podařilo nebo co je potřeba vylepšit. Již méně literatury je ale věnováno tomu, jaké postoje ke změnám výchovně vzdělávacího působení zaujmají samotné učitelky. Proto jsem využila možnosti proniknout do problematiky hlouběji, abych mohla lépe pochopit důvod různorodosti postojů učitelek.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se zabývám základními oblastmi tématu, které doplňují praktickou část. První kapitola vysvětluje základní pojmy práce. Druhá pojednává o osobnosti pedagoga – zejména o požadavcích na jeho osobnost a o jeho speciálních schopnostech. V následujících částech stručně popisují vzdělávací systém v ČR, historické podoby kurikul předškolního vzdělávání, Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy a Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

Praktickou část tvoří srovnání analýz kurikul (Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání) a výzkum. Pro přehlednost rozdílů kurikul je srovnání analýz uspořádáno do tabulky. Komentáře k jednotlivým oblastem jsou umístěny pod tabulkou. Výzkum zjišťuje postoje učitelů k Programu výchovné práce a k Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1 Postoje

Postoje jsou v odborné literatuře definovány různě. Pro pedagogický směr se mi jeví jako nejužitečnější pojetí Čápa, Čechové a Rozsypalové (1998).

„Postoje vyjadřují vztah jedince k určité skutečnosti, k určitým věcem, lidem a činnostem. Postoj se vytvořil v průběhu života na základě zkušenosti (Čáp 1998, s.70).“ Zahrnují poznání objektu, jeho citové hodnocení a jednání. U každého jedince jsou postoje jiné. Závisí na prostředí, výchově, vzorech, specifických zkušenostech. Vedou k mravním hodnotám a utváření hodnotové orientace.

Podle Vágnerové (2004) postoje:

- slouží ke snadnější orientaci ve světě
- dodávají jistotu v řešení různých problémů
- slouží k regulaci chování
- činí lidské jednání srozumitelnějším a předvídatelnějším
- mohou mít ochrannou funkci (udržení rovnováhy, obrana před nepříjemnými pocity)

1.2 Kurikulum

Vychází z lat. *curriculum* = běh, závodiště. Jak uvádí Opravilová (2003), v pedagogickém smyslu vyjadřuje pohyb, který doprovází vývoj dítěte určitým směrem, po určité cestě, k určitému cíli. V zahraničí se pojem začíná používat v pedagogickém směru od 60. letech 20. století. U nás až od 90. let 20. století.

Rozlišují se tři základní významy:

1. **Vzdělávací program** – plán výchovně vzdělávacího působení
2. **Obsahová náplň** výchovně vzdělávacího působení
3. **Dosažený výsledek** – osvojené zkušenosti dítěte v průběhu výchovně vzdělávacího působení

V práci budu používat význam kurikula jako obsahovou náplň výchovně vzdělávacího působení.

2 OSOBNOST PEDAGOGA

Výchova je to nejobtížnější, co lze člověku uložit. O to více nároků je kladeno na osobnost učitele. Holeček (2002) v kapitole o osobnosti učitele uvádí, že v USA hledali profesi, která by vyžadovala podobné vlastnosti osobnosti, jaké jsou kladeny na špičkového pilota amerického raketoplánu. Počítač vyhodnotil jako nejbližší vhodné povolání profesí učitele. Z této skutečnosti vyplývá, jak je osobnost pedagoga obšírné téma.

Podle Grecmanové (1999) k základním požadavkům na pedagoga patří:

1. **Všeobecné vzdělání a široký filozofický, vědecký a kulturní rozhled** – učitel žáky ovlivňuje celou svou osobností, proto se musí orientovat ve společenských vztazích, mít široký základ všeobecných vědomostí.
2. **Teoretické a praktické odborné vzdělání** – zvládnutí oboru musí být na úrovni nejnovějších poznatků vědy a výzkumu a musí být spojeno s potřebou a schopností stále vědomosti doplňovat a obnovovat.
3. **Pedagogické a psychologické vzdělání** – založené na hluboké znalosti pedagogické teorie a praxe a znalosti psychologie.

Odborná literatura rozlišuje řadu typologií z různých hledisek. V osobnosti učitele se projevuje jeho motivace k práci (Casselmanova typologie - logotrop, paidotrop), charakterově volní vlastnosti (volní vlastnosti, vztah k sobě, k druhým, k práci, k hodnotám), temperament (klasická typologie – sangvinik, choleric, flegmatik, melancholik; Jungova teorie – extravert, introvert; Eysenckova typologie – labilita, stabilita).

Holeček (2002) ke speciálním schopnostem řadí:

- a) **Didaktické schopnosti** – volba vhodných vyučovacích metod, dobrá metodická připravenost, práce s hlasem, pohyb po třídě, uvádění příkladů, aktivizace žáků apod.
- b) **Pedagogický takt** – správné, citlivé a pohotové vedení žáků, smysl pro spravedlnost, objektivní hodnocení, předvídání důsledků pedagogické práce, zájem o problémy dětí, vztah vzájemného respektu a porozumění, smysl pro humor, pedagogický optimismus (víra v žákovy lepší vlastnosti), projevuje se empatií, pohotovým rozhodováním.

- c) **Expresivní schopnosti** – určité herecké schopnosti, mimika, gesta, práce s hlasem, živa, obrazná řeč. Expresivní schopnosti jsou předpokladem srozumitelného verbálního i neverbálního vyjadřování.
- d) **Organizační schopnosti** – řízení vlastní pedagogické práce, školních a mimoškolních aktivit.
- e) **Schopnost sebereflexe** – znalost svých předností i nedostatků, důsledků svých výchovných a vyučovacích postupů a metod na žáka.

3 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V ČR

Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 1997 člení vzdělávání do 7 úrovní, které mohou být dále členěny na A-C:

„0 preprimární vzdělávání (bez vzdělání)

1 primární vzdělávání

2 nižší sekundární vzdělávání

2A – stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání

2B – přípravný stupeň pro pracovní trh

2C – stupeň směřující na pracovní trh

3 vyšší sekundární vzdělávání

3A – stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání

3B – přípravný stupeň pro pracovní trh

3C – stupeň směřující na pracovní trh

4 postsekundární vzdělávání nižší než terciární

4A – stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání

4B – prakticky zaměřené studium

5 první stupeň terciárního vzdělávání

5A – stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání

5B – prakticky zaměřené studium

6 druhý stupeň terciárního vzdělávání (Český statistický úřad 2009).“

V práci se věnuji pouze preprimárnímu vzdělávání.

3.1 Preprimární vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajišťováno mateřskými školami, které jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy. Od roku 2005, kdy vešel v platnost nový školský zákon, již nepatří mezi předškolní zařízení, ale mezi školy. Docházka není povinná, přesto podle statistik Ústavu pro informace ve vzdělávání uvedených v Organizaci vzdělávací soustavy ČR na-

vštěvovalo ve školním roce 2007/2008 mateřské školy 24,8 % dětí do tří let, 79,2 % tříletých, 92,6 % čtyřletých, 95,8 % pětiletých dětí a 22,8 % dětí šestiletých a starších.

3.1.1 Poslání současné MŠ

Mateřská škola je po rodině dalším socializačním zařízením, kde si dítě rozšiřuje své zkušenosti, poznatky a získává nové pro svůj tělesný, mravní, duševní a sociální rozvoj. V rodině, mezi sourozenci, se dítě učí řešit konflikty. V současné době mikrorodin se MŠ často stává prvním místem, kde se dítě setkává s konflikty s vrstevníky a učí se je řešit, hledat kompromisy, spolupracovat a dodržovat určitá pravidla. Mateřská škola by se také měla stát pedagogickým střediskem, které by formovalo a realizovalo nejdůležitější potřeby rodičů a dětí s důrazem na rozvoj individuálních potřeb a zájmů dítěte. MŠ je prostředím, které propojuje rodinnou výchovu s výchovou v malé skupině. V atmosféře jistoty a důvěry má dítě získat správný a zdravý vztah k sobě, k druhým lidem a k prostředí. Příprava dítěte na školu nemá mít podobu předbíhání učiva, ale rozvoje připravenosti učit se.

Nedílnou součástí je i diagnostická péče a integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

3.1.2 Typy MŠ

Podle vnější organizace mohou být mateřské školy s celodenním provozem, s nepravidelným provozem (polodenní), internátní, speciální nebo se speciální třídou.

Podle zřizovatelů a provozovatelů se rozlišují MŠ státní, soukromé a církevní. Podle statistik Ústavu pro informace ve vzdělávání uvedených v Organizaci vzdělávací soustavy ČR existovalo ve školním roce 2007/2008 0,5 % církevních a 1,6 % soukromých MŠ. Soukromé MŠ často pracují podle alternativních vzdělávacích modelů (např. Zdravá MŠ, Waldorfská MŠ, model Marie Montessori, Začít spolu).

4 HISTORICKÉ PODOBY KURIKUL PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Informatorium školy mateřské (1632) - Jan Amos Komenský

Nejednalo se o kurikulum v pravém slova smyslu. Informatorium bylo určeno matkám, kterým mělo poskytnout návod, jak efektivně rozvíjet dítě v rodině do 6 let. Komenský poprvé v dějinách vyjádřil nutnost předškolní výchovy a systematicky ji popsal.

Školka (1832) - Jan Vlastimír Svoboda

Celý název zněl „Školka, čili prvopočáteční, praktické, názorné, všestranné vyučování malých dětí k věcnému vybroušení rozumu a ušlechtnění srdce s navedením ke čtení, počítání a kreslení“.

Svoboda propracoval metodiku výchovy pro předškolní a mladší školní věk v souladu se zásadami Komenského, Fröbela a preferencí zdravého těla. Výuka probíhala v mateřském jazyce a dětem se dostávalo základů trivie (čtení, psaní, počítání).

Vydáním v platnost *školského (Hasnerova) zákona v roce 1869* poprvé došlo k pokusu o legislativní vymezení obsahu práce předškolních institucí. Následný minister-
ský výnos o MŠ a ústavech jim příbuzných rozlišoval tři instituce - mateřské školy, opatrovny a jesle. Pro mateřské školy byly stanoveny cíle, metody a obsah vzdělávání. Obsahem měly být hry a lehká zaměstnání, nikoli vyučování trivie. Výchovný program spojoval německý, francouzský a český systém.

Index pomůcek pro školy mateřské a nejnižší třídy škol obecných, Osnovy pro mateřské školy a Výchovný program pro školy mateřské (1927) - Ida Jarníková

Index pomůcek pro školy mateřské a nejnižší třídy škol obecných vymezoval vzdělávací obsah pro mateřskou školu a první třídy školy obecné. Obsah pro mateřské školy Jarníková rozdělila na základě věcného hlediska do čtyř oblastí: člověk, zvířata, rostliny a různé (rodina, časové představy apod.). Výchovný program pro školy mateřské rozpracovala chronologicky podle trimestrů a týdnů v souladu se školským zákonem. Na základě tohoto programu učitelky z vlastní iniciativy zpracovávaly své vzdělávací programy.

Malý školský zákon z roku 1922 doplňoval říšský zákon z r. 1869 a zůstal zákonným podkladem školské soustavy až do r. 1948. Jak uvádí Kasper (2008), před vydáním

zákona probíhaly úpravy pouze formou novel a vyhlášek, nedošlo k žádným reformám školství.

Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy (1938)

Jednalo se o stručný dokument v rozsahu 8 stran, podle kterého pracovaly učitelky mateřských škol nejen na území Prahy. Učitelka měla chránit zdraví dětí a starat se o jejich bezpečí, připravit děti pro jejich prvotní povinnosti (v národní škole), podporovat duševní vývoj dítěte a zaručit dětem právo na hru a radostně prožité dětství. Pracovní program se členil na 4 hlavní obory – řeč, poučení, práci a zábavu. Dokument byl vyvrcholením reformního hnutí.

Návrh pracovního plánu pro školy mateřské (1940) - Marie Bartušková

Návrh pracovního plánu se stal posledním dokumentem vzniklým v období reformních snah a před druhou světovou válkou.

Období od r. 1945 - 1948 bylo ve znamení intenzivního rozvoje mateřských škol. Vznikaly různé výchovně vzdělávací programy, které měly naplnit požadavek celostátně závazných osnov.

Prozatímní pracovní program pro mateřské školy na školní rok 1945/46

Vycházel z osnov z roku 1938 a jejich reformních myšlenek. Dokument představoval první celostátní směrnici pro výchovnou práci s dětmi v předškolních zařízeních.

Česká mateřská škola do nového období - Stanislav Vrána

Vrána sestavil výchovný program, sborník, v kterém se naposledy objevují požadavky výchovy mravní a sociální a individuálního rozvoje osobnosti dítěte. V následujících letech přechází individualita dítěte a jeho potřeby do pozadí.

Zákon o základní ústavě jednotného školství z r. 1948. Zákon začleňoval mateřské školy do školské soustavy jako její organickou součást a první článek. Vlivem komunismu bylo cílem vychovat občana socialistické společnosti a došlo k oslabení kontaktů se západními pedagogickými směry. Zákon představoval regresi ve školství, opomíjel individuální přístup, respektování zájmů a potřeb dítěte. Docházelo k tvorbě normativních kurikul různých rozsahů v poměrně krátkých časových úsecích.

Oprailová (2003) je přehledně shrnuje následovně:

1948 **Pracovní program pro mateřské školy** (12 stran). Vycházel z pedagogických zkušeností Sovětského svazu. Kurikulum poskytovalo učitelkám částečnou volnost ve volbě prostředků. Začalo se používat členění na výchovné složky.

1953 **Prozatímní osnovy pro mateřské školy** (36 stran).

1955 **Osnovy pro mateřské školy** (105 stran). Pro jednotlivé věkové skupiny vymezovaly čas pro povinná hromadná zaměstnání v podobě předškolního vyučování.

1958 **Pokusné osnovy pro mateřské školy** doplněné příručkou *Rok v mateřské škole* (227 stran).

1963 **Osnovy výchovné práce pro jesle a mateřské školy** (57 stran), které měly konečnou podobu.

1967 **Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách** (76 stran). Jasně vymezoval výchovné i ideové cíle. Učitelky mohly poměrně svobodně volit výchovné prostředky.

1975 **Pokusné osnovy pro mateřské školy pro věk 5-6 let** (162 stran). Do předškolních zařízení se přenesly některé prvky základní školy ze snahy o větší připravenost dětí na školu.

1977 **Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy** (224 stran). Podrobně rozpracovával osnovy z roku 1975. Představoval základní rámcovou normu jednotného školství, která byla upřesněna a doplněna *Metodikou práce v předškolních zařízeních* (295 stran) v roce 1978.

1984 **Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy** (224 stran) doplněný metodikami:

Tělesné výchovy v mateřské škole I (171 stran)

Rozvíjení poznání v mateřské škole (148 stran)

Jazykové výchovy v mateřské škole I (171 stran)

Jazykové výchovy v mateřské škole II (115 stran)

Rozvíjení základních matematických představ v mateřské škole (145 stran)

Mravní výchovy v mateřské škole (182 stran)

Pracovní výchovy v mateřské škole (144 stran)

Výtvarné výchovy v mateřské škole (272 stran)

Hudební výchovy v mateřské škole (187 stran)

Literární výchovy v mateřské škole (163 stran).

V roce 1976 k metodikám přibyla ještě *Metodika dopravní výchovy*.

1987 **Časově tematické plány** přehledně a systematicky zpracovávaly Program výchovné práce a jeho metodiky. Postupně se staly jediným používaným materiálem.

Po roce 1989 následovalo období hledání, inspirace zahraničními modely a období transformačního procesu. Na základě zkušeností učitelek vzešla potřeba rámcového, variabilního, otevřeného a pružného modelu předškolního kurikula. Transformační snahy byly legislativně podpořeny v roce 2001, kdy byl schválen *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR* (tzv. Bílá kniha) a na jeho základech vznikaly reformní Rámcové vzdělávací programy (RVP).

2001 **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání** (30 stran)

Původně měl v definitivní platnost vstoupit 1. září 2002. Z důvodu náročnosti zcela nového pojetí výchovně vzdělávací práce a nutnosti úprav došlo k odkladu závaznosti. Dokument je určitým završením procesu proměn předešlých deseti let. Jak samotný RVP PV (2001) uvádí, pedagog podle něj nemůže přímo postupovat, neboť rámcové vymezení vyžaduje vytvoření vlastního školního vzdělávacího programu založeného na globálním uvažování a celostním pojetí rozvoje osobnosti dítěte.

„Předškolní vzdělávání není již založeno na plnění úkolů, ale na postupném získávání a rozvíjení kompetencí, na prožitkovém učení, na široké a pestré nabídce činností soustředěných kolem dítěti blízkých a prakticky využitelných témat, na vzájemné komunikaci a kooperaci (Výzkumný ústav)“.

2004 **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání** (48 stran).

Byl aktualizován a upraven po tříletých praktických zkušenostech pilotních škol tak, aby odpovídal potřebám pedagogů, nové legislativě a společným principům kurikulární reformy. Závazným se stal od 1. září 2007.

5 PROGRAM VÝCHOVNÉ PRÁCE PRO JESLE A MATEŘSKÉ ŠKOLY

Závazně platným byl do roku 1989. Společně s metodickými příručkami a časově tematickými plány tvořil systematický přehled výchovně vzdělávací práce, který nekladal vysoké nároky na pedagogickou erudovanost učitelek.

Program výchovné práce (PVP) je členěn na tři hlavní části: Úvodní poznámky, Jesle a Mateřská škola. Každá z nich se dále vnitřně dělí na několik kapitol a podkapitol.

Z důvodu zaměření své práce se nebudu věnovat části Jesle.

5.1 Úvodní poznámky

Úvodní poznámky jsou společné pro jesle i mateřskou školu. V rámci kapitoly **Cíl a poslání předškolních zařízení** objasňují typy předškolních zařízení, pro která je platný, charakter vzdělávací soustavy, společenskou závažnost, cíl, časové vymezení předškolní výchovy a výchovné a sociální poslání. Krátce se vyjadřuje k nutnosti spolupráce s rodinou a vznik mateřské školy jako centra odborného poradenství. Aktuální společenská ideologie v textu vstupuje do popředí, pedagogický směr spočívá spíše ve výčtu úkolů, ke kterým mají být děti vedeny.

Následující kapitola **Prostředky výchovy** řadí mezi tradiční prostředky předškolní výchovy hru, učení, práci, rekreační a zábavné činnosti. Stručně jednotlivé prostředky charakterizuje z pedagogického i psychologického hlediska. Kapitola se také zaměřuje na organizační formu předškolního vyučování - zaměstnání. Uvádí, jak střídat druhy zaměstnání. Požaduje po učitelce formulování úkolu, obsahu, metodického postupu, vyžaduje aktivní účast dětí a uzavření zaměstnání stručným hodnocením. V závěru nalezneme poznámku o PVP jako základní rámcové normě s možností konkretizace k podmínkám mateřské školy.

Závěrečná kapitola **Spolupráce jeslí a mateřské školy s rodinou a veřejností** uvádí nutnost těsné spolupráce s rodinou pro socialistickou společnost, nutnost probouzet v rodičích zájem o výchovné působení na dítě, spolupráce s krajskými a okresními pedagogy a psychology. Rozlišuje dvě základní formy spolupráce jeslí s rodinou a veřejností a tři základní formy spolupráce mateřské školy s rodinou a veřejností (spolupráce s rodiči, jejichž děti navštěvují MŠ, jejichž děti navštěvují přípravné oddělení a působení na rodiče, jejichž děti nenavštěvují MŠ). Kapitola obsahuje i podkapitolu **Výchova k rodičovství**. V ní autoři předkládají způsob realizace působením na děti a působením na rodiče dětí.

5.2 Mateřská škola

Kapitola **Uspořádání života dětí a organizace dne v mateřské škole** pojednává o pedagogických, psychologických a biologických požadavcích na náplň života dětí v MŠ, o denním režimu s adekvátním střídáním činností, duševní hygieně, prostředí mateřské školy, životosprávě, délce odpoledního odpočinku dle věku dítěte. Vrací se ke hře jako formě výchovně vzdělávacího procesu. Specifikuje tělovýchovné chvílky a ranní cvičení jednotlivých věkových skupin, otužování, pobyt venku, zábavné a hrové činnosti nejstarších dětí, odpolední činnosti. Definuje délku, náplň a zařazení zaměstnání v průběhu dne, týdne. Předkládá také inspirativní příklad denního režimu pro děti 3-5leté a 5-6leté.

Vytváření důležitých poznatků, dovedností, návyků a postojů dětí k ochraně jejich zdraví a bezpečnosti. Kapitola popisuje, jak má učitelka pečovat o zdraví a bezpečnost dětí, jakými dokumenty se má řídit, na jaké úkoly se má zaměřit v dopravní výchově a ve výchově k péči o životní prostředí.

Následující kapitoly: **Tělesná výchova, Rozumová výchova, Mravní výchova, Pracovní výchova a Estetická výchova** se vždy v úvodu kapitoly věnují funkcím dané složky v životě dítěte, cílům, úkolům, formám, případně činnostem, na které je třeba se zaměřit či se jich vyvarovat. Rozumová výchova se dále dělí na rozvíjení poznání, jazykovou výchovu a rozvíjení základních matematických představ. Do estetické výchovy patří výchova hudební, výtvarná a literární. Obsah výchovné práce jednotlivých složek podle věkových skupin je přehledně uspořádán do tabulky.

Návaznost mateřské školy a základní školy. Ačkoli podle PVP návaznost nespočívá v přesunutí obsahu a metod 1. ročníku základní školy do mateřské školy, ale ve vnitřní strukturální a obsahové propojenosti, má se upouštět od hrových činností a přecházet k soustředěným řízeným činnostem apod. Učitelka se má zaměřit na realizaci návaznosti především ve věkové skupině 5-6letých dětí. Kapitola shrnuje, v čem návaznost spočívá.

Poslední kapitolou jsou **Přípravná oddělení** určená pro 5-6leté děti, které nenavštěvují mateřskou školu denně. Vymezuje úkoly a obsah výchovné práce jednotlivých složek.

6 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Reformní kurikulum v podobě rámce, který pomáhá pochopit to nejdůležitější, oč se v předškolním vzdělávání dětí jedná. Vrací se k tradicím a klenotům české pedagogiky. Vychází z pedocentrických myšlenek Jana Amose Komenského a také z požadavků moderní společnosti. Předškolní pedagog jako průvodce se dítěti stává oporou, jistotou, vzorem.

Koncepcí RVP PV „vstupujeme na nový terén, který se nachází mimo oblast dosavadní zkušenosti, ať již celé společnosti nebo jednotlivých učitelů (Bílá kniha 2001, s. 19)“.

Publikace má dvanáct základních kapitol:

1. Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů
2. Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace
3. Pojetí a cíle předškolního vzdělávání
4. Vzdělávací obsah v RVP PV
5. Vzdělávací oblasti
6. Vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu
7. Podmínky předškolního vzdělávání
8. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných
9. Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí
10. Zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu
11. Kritéria souladu rámcového a školního vzdělávacího programu
12. Povinnosti předškolního pedagoga

Poslední, nečíslovanou, kapitolou je slovníček použitých výrazů.

6.1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů

Stručně charakterizuje nově zavedený dvouúrovňový systém kurikulárních dokumentů. Na úrovni státní se jedná o Národní program vzdělávání a Rámcové vzdělávací

programy pro jednotlivé stupně vzdělávání. Dokumenty na úrovni školní v podobě Školního vzdělávacího programu si vytváří každá škola sama.

Kromě vzdělávacích institucí zařazených do sítě škol a školských zařízení je RVP PV směrodatný také pro jejich zřizovatele a odborné a sociální partnery. Z kapitoly vycházejí hlavní principy RVP PV a charakter celého dokumentu.

6.2 Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace

Objasňuje důležitost předškolního vzdělávání k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a tím získávalo předpoklady pro celoživotní vzdělávání. Institucionálně je předškolní vzdělávání zajištěno mateřskými školami a orientuje se na cíl, který je společný i pro ostatní obory a úrovně vzdělávání. Věkové rozmezí přijímaných dětí je od 3 – 6 (7) let. Třídy mohou být věkově homogenní, heterogenní nebo integrované. Do mateřské školy mají být přednostně přijímány děti v posledním roce před nástupem do základní školy.

6.3 Pojetí a cíle předškolního vzdělávání

Kapitola se vztahuje k úkolům, metodám, formám a k cílům předškolního vzdělávání. Klade důraz na radostnost a pozitivní pocity dětí z času stráveného v MŠ, celkový rozvoj osobnosti dítěte, jeho motivaci k dalšímu poznávání, maximální individuální rozvoj. Aby mohl pedagog působit na dítě podle jeho individuálních potřeb, je nezbytným předpokladem pedagogická analýza (analýza potřeb a zájmů dítěte, jeho aktuálního stupně vývoje, životních i sociálních podmínek a sledování pokroků). Jedině tak může nabídnout to, co dítě opravdu potřebuje a „dovést“ ho k maximálnímu dosažitelnému rozvoji.

Pouhé předávání informací má krátkodobý efekt trvání. RVP PV doporučuje používání prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi formou integrovaných bloků. Vlastní zážitek v dětech podporuje přirozenou motivaci, kooperaci a úctu k druhému.

Cíle předškolního vzdělávání dostávají novou podobu. Rozlišují se čtyři kategorie cílů (viz. níže Srovnání analýz kurikul předškolního vzdělávání). V podobě výstupů se jedná o klíčové kompetence, což znamená „způsobilost k něčemu“. Např.:

Kompetence k učení:

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

Kompetence k řešení problémů:

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

Využitelnost kompetencí je širší, než při naučení se konkrétního prvku v konečné podobě, lze je celoživotně obohacovat a doplňovat. Dítě se jim může učit v zcela rozdílných situacích. Má-li kompetenci osvojenou, je schopné ji použít i v naprosto cizí situaci, ví si rady.

6.4 Vzdělávací obsah v RVP PV

Obsah jako prostředek vzdělávání je formulován rámcově v podobě „učiva - vzdělávací nabídky“ a „očekávaných výstupů“. Je stanoven komplexně pro celou věkovou skupinu. Důležitá je jeho vnitřní propojenost, která vystupuje jako celek. Členění do oblastí má

být pouze pomocné. RVP PV zde poukazuje také na rozdílnost oproti dosavadnímu systému charakteristického pevným členěním na složky výchovy a konkrétností vymezené realizace. Obsah RVP PV je pomocným abstraktním schématem, nemá realizační podobu.

6.5 Vzdělávací oblasti

Pro každou oblast jsou specifikovány dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a možná rizika.

Dítě a jeho tělo

Záměrem je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost, pohybovou a svalovou kulturu.

Dítě a jeho psychika

Jediná oblast, která se dále člení (viz. níže Srovnání analýz kurikul předškolního vzdělávání). Záměrem je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj poznávacích procesů a funkcí, jeho citů a vůle.

Dítě a ten druhý

Záměrem je podporovat utváření vztahů, vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů, vznikajících ve vztahu dítěte k jinému dítěti či dospělému.

Dítě a společnost

Záměrem vzdělávání v oblasti sociálně kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a osvojit si potřebné dovednosti, návyky a postoje.

Dítě a svět

Záměrem je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí.

6.6 Vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu

Kapitola stručně charakterizuje školní vzdělávací program, který by měl mít podobu integrovaných bloků – kompaktního propojení všech vzdělávacích oblastí. K základním podobám integrovaných bloků patří tématické celky, projekty a programy. Jejich časové rozpětí i hloubka obsahu by měla poskytnout adekvátní množství podnětů k činnosti. Zaměření integrovaných bloků má vycházet ze života dítěte.

6.7 Podmínky předškolního vzdělávání

Základní podmínky vzdělávání dětí jsou vymezeny zákony, vyhláškami a prováděcími předpisy. RVP PV je konkretizuje a doplňuje o další personální, materiální, psychohygienické, organizační a pedagogické podmínky, které mají zajistit vyšší kvalitu vzdělávání. Věcné podmínky se týkají velikostí prostorů a jeho uspořádání, funkčního i podnětného vybavení. Do životosprávy patří strava, pravidelný denní řád, pobyt venku, individuální potřeby dětí a životní styl pedagoga. Psychosociální podmínky zahrnují pocit jistoty a bezpečí, postupná adaptace nových dětí, pohoda, rovnocenné postavení všech dětí, vyváženost volnosti a omezení, jasnost a srozumitelnost pokynů pedagoga, partnerství, důvěra, tolerance. Organizační zajištění se vztahuje k dennímu řádu, zázemí, soukromí dětí, pohybovým aktivitám, spontánní hře apod. Při řízení MŠ má ředitelka zaměstnance pozitivně motivovat. Personální zajištění v podobě odborně kvalifikovaných pracovníků, specializovaných služeb atp.

6.8 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

K základním principům RVP PV patří umožnění rozvoje a vzdělávání každého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb. V této části jsou specifikovány podmínky pro jednotlivá zdravotní znevýhodnění, zdravotní postižení, sociální znevýhodnění a mimořádné nadání. Text vede pedagoga ke zvážení a uvědomění si důsledků integrace.

6.9 Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí

RVP PV vysvětluje pojem autoevaluace, důvod její nezbytnosti, na jaké oblasti se v evaluaci zaměřit, kdo ji může provádět a na jaké úrovni (na úrovni školy, třídy). Pro její funkčnost vyjadřuje nutnost pravidelného a systematického sběru, zpracovávání a využití informací, což je možné pouze při vypracování systému evaluace a jeho zařazení do školního vzdělávacího programu (ŠVP PV).

6.10 Zásady pro vypracování školního vzdělávacího programu

ŠVP PV má zahrnovat údaje o MŠ, její obecnou charakteristiku, podmínky a organizaci vzdělávání, charakteristiku ŠVP PV vzdělávací obsah a evaluační systém. Odpovědnost za vytvoření ŠVP PV má ředitelka MŠ, která při jeho vytváření spolupracuje

s ostatními pedagogy i zřizovatelem a seznamuje s ním rodiče dětí. RVP PV podněcuje k přípravě třídního vzdělávacího programu (TVP).

6.11 Kritéria souladu rámcového a školního vzdělávacího programu

RVP PV má být podkladem ŠVP PV, který si mateřská škola přizpůsobuje svým konkrétním podmínkám. Přesto by však měl splňovat určité odborné nároky, např. by měl:

- respektovat hlavní zásady tvorby ŠVP PV formulované v RVP PV
- respektovat vzdělávací obsah i podmínky dané RVP PV
- podávat jasný a ucelený obraz o mateřské škole, o způsobu a formách její práce a poskytovaném vzdělávání
- sjednocovat to podstatné, ponechávat učitelkám dostatek volného prostoru k tvořivosti a individualizaci vzdělávání
- být zpracován tak, že mu učitelky rozumí a mohou z něho při tvorbě TVP dobře vycházet

6.12 Povinnosti předškolního pedagoga

K povinnostem předškolního pedagoga patří:

Odpovědnost za:

- školní (třídní) vzdělávací program
- cílevědomý a plánovaný program pedagogických činností
- pravidelné sledování průběhu předškolního vzdělávání a hodnocení jeho podmínek i výsledků

Vykonávání odborných činností, ke kterým patří např.:

- analýza věkových i individuálních potřeb dětí a zajištění v jejich rozsahu profesionální péče, výchovy i vzdělávání
- realizace individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující cílevědomě k rozvoji dětí a jejich kompetencí
- samostatné projektování výchovné a vzdělávací činnosti

- využívání oborových metodik a uplatňování přiměřených didaktických prvků
- projektování a provádění individuálních výchovně vzdělávacích činností s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami
- evaluace a uplatnění jejích výsledků
- poradenská činnost pro rodiče

Vedení vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě po stránce psychické, sociální i fyzické
- děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho
- děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti

Vztah k rodičům, v kterém:

- usiluje o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- umožňuje rodičům přístup za svým dítětem do třídy a účastnit se jeho činností
- umožňuje rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- vede s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 PROJEKT VÝZKUMU

7.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit postoje učitelů předškolního vzdělávání k Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a k RVP PV z hlediska věku a délky pedagogické praxe.

Dílčí cíle:

1. Zjistit, jak učitelky hodnotí RVP PV dnes, po 8 letech od jeho prvního vydání.
2. Zjistit, jak učitelky hodnotí RVP PV v porovnání s PVP.
3. Zjistit, jak učitelky oceňují rámcové vymezení.
4. Zjistit, co by učitelky na RVP PV chtěly změnit, případně, s čím mají problémy.

Výzkumné otázky (VO):

VO1: Jak učitelky hodnotí RVP PV po 8 letech od jeho prvního vydání?

VO2: Jak učitelky hodnotí RVP PV v porovnání s PVP?

VO3: Jak učitelky oceňují rámcové vymezení?

VO4: Co by učitelky na RVP PV chtěly změnit, s čím mají problémy?

7.2 Výzkumný problém

Jaké jsou postoje učitelů k obsahu a realizaci PVP a RVP PV z hlediska věku a délky pedagogické praxe?

7.3 Metody výzkumu

Výzkumem chci zjistit postoje učitelů, proto jsem pro svou práci zvolila aplikovaný empirický kvantitativní druh výzkumu. Vycházím z teorie, že po desetiletém transformačním procesu vznikla na základě zkušeností učitelek potřeba rámcového, variabilního, otevřeného a pružného modelu předškolní výchovy. Tuto teorii ověřuji empirickým sběrem dat formou dotazníků vyplněných ředitelkami a učitelkami z různých MŠ v ČR.

Analýza dokumentu

Před zahájením výzkumu jsem provedla analýzu kurikul - PVP a RVP PV (viz. následující kapitola). Po prostudování dokumentů jsem analýzy porovnávala v tabulce a prodiskutovala problematiku s ředitelkou MŠ.

Dotazník

Dotazník jsem sestavila na základě analýz kurikul a diskuse o problematice s ředitelkou MŠ. Celkem obsahuje 32 otázek: 1. otázka má filtrační funkci a 30., 31. a 32. funkci informační. Pro výzkumné šetření bylo tedy použito 28 otázek (18 uzavřených, 8 polootevřených a 2 otevřené).

Otázky 2 - 12 jsou zaměřeny na Program výchovné práce, otázky 14 - 26 se vztahují k RVP PV, 13. a 27. otázka porovnává RVP PV s PVP.

Po sestavení dotazníku jsem provedla předvýzkum se třemi učitelkami, pro ověření srozumitelnosti otázek.

7.4 Pojmový aparát

Postoje - „přetrvávající získané dispozice k určitému hodnocení a z toho vyplývajícímu specifickému způsobu chování v různých situacích, resp. ve vztahu k nějakým objektům (Vágnerová 2004, s. 291).“

Kurikulum - obsahová náplň výchovně vzdělávacího působení (Opravilová 2003)

7.5 Průběh výzkumu

Dotazníkové šetření proběhlo v dubnu 2009. Technikou skupinového výběru jsem z celkového počtu 4 896 mateřských školy v celé ČR vylosovala 50 čísel. Seznam všech MŠ jsem čerpala z internetových stránek Ústavu informací ve vzdělávání, kde jsem MŠ vyhledala podle vylosovaných čísel.

Vybrané MŠ jsem telefonicky kontaktovala. Krátce jsem se představila a vysvětlila důvod kontaktování. Následně jsem se zeptala a požádala ředitelky a učitelky, zda jim mohu emailem poslat dotazník a zda by jej mohly vyplnit a zaslat zpět. Pro zachování anonymity mohly učitelky dotazník odesílat z emailu vytvořeného pouze k tomuto účelu (kurikulaMS@seznam.cz, heslo: kurikula).

V každé MŠ měl být dotazník vyplněn dvakrát, což ale nebylo vždy možné z důvodu jednotřídních MŠ, krátké pedagogické praxe nebo nedostatku času učitelek. Na 2 MŠ jsem se nedovolala - 1. MŠ změnila telefonní číslo, druhou jsem po třetím neúspěšném kontaktu vyřadila. Jeden dotazník jsem odesílala poštou. Po telefonickém kontaktování mi vyplnění dotazníku slíbilo 76 ředitelek a učitelek. Doručeno mi bylo 29 dotazníků.

8 SROVNÁNÍ ANALÝZ KURIKUL PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Tab. 1. Srovnání analýz kurikul předškolního vzdělávání

		PROGRAM VÝCHOVNÉ PRÁCE PRO JESLE A MATEŘSKÉ ŠKOLY (PVP)	RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (RVP PV)
1.	Umístění v systému vzdělávací politiky		<p>zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p><u>Státní úroveň</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Národní program vzdělávání - Rámcové vzdělávací programy (RVP PV, RVP ZV, RVP GV, RVP SOV a ostatní RVP) <p style="text-align: center;">↓</p> <p><u>Školní úroveň</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Školní vzdělávací programy (ŠVP)
2.	Platný pro	<ul style="list-style-type: none"> - jesle - mateřské školy (MŠ) - společná zařízení jeslí a MŠ - dětský útulek 	<p>vzdělávací instituce dětí předškolního věku, zařazené do sítě škol a školských zařízení</p> <p>Je závazný pro MŠ, MŠ s upraveným programem podle speciálních potřeb dětí, přípravné třídy ZŠ, ale také pro zřizovatele vzdělávacích institucí a jejich odborné a sociální partnery.</p>
3.	Charakter	jednotné předškolní výchovy s možností konkretizace s přihlédnutím k podmínkám předškolního zařízení	<p>společného rámce otevřeného pro školu, učitele i pro děti.</p> <p>Na principech RVP PV si pedagog,</p>

		Výrazné ideově socialistické zaměření.	profesní sdružení apod. vytváří a realizuje svůj vlastní ŠVP.
4.	Děti	do 6 let	zpravidla od 3 - 6 (7) let
5.	Principy		<ol style="list-style-type: none"> 1. Akceptovat přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítat do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání. 2. Umožňovat rozvoj a vzdělávání každého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb. 3. Zaměřovat se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání. 4. Definovat kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet. 5. Zajišťovat srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými MŠ. 6. Vytvářet prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé MŠ. 7. Umožňovat MŠ využívat různých forem i metod vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání

			<p>konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám.</p> <p>8. Poskytovat rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci MŠ i poskytovaného vzdělávání.</p>
6.	Cíl předškolní výchovy	<p>Zabezpečovat všestranný harmonický rozvoj dětí v oblasti tělesné, rozumové, citové a mravní, pracovní a estetické od raného věku do 6 let v souladu s jejich věkovými možnostmi a zvláštnostmi tak, aby v 6. roce života byly schopné úspěšně se začlenit do soustavného vzdělávacího procesu v ZŠ.</p>	<p>Rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální a vést je tak, aby na konci svého předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou (kompetentní) zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny (prostředí rodiny, školy), a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně očekávají.</p> <p><u>4 kategorie cílů:</u></p> <p>1. Úroveň obecná:</p> <p>a) cíle v podobě záměrů - rámcové cíle</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání - osvojení hodnot - získání osobnostních postojů <p>b) cíle v podobě výstupů - klíčové kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompetence k učení - kompetence k řešení problémů - kompetence komunikativní - kompetence sociální a perso-

			<p>nální</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompetence činnostní a občanské <p>2. Úroveň oblastní:</p> <p>a) cíle v podobě <i>záměrů - dílčí cíle v oblasti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - biologické - psychologické - interpersonální - sociálně-kulturní - environmentální <p>b) cíle v podobě <i>výstupů - dílčí výstupy (dílčí poznatky, dovednosti, hodnoty a postoje) v oblasti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - biologické - psychologické - interpersonální - sociálně-kulturní - environmentální
7.	Třídy	věkově homogenní (heterogenní pouze v jednotřídních MŠ)	věkově homogenní i heterogenní, integrované
8.	Úkol		<ul style="list-style-type: none"> - doplňovat rodinnou výchovu - zajistit dostatek podnětů k aktivnímu rozvoji a učení - smysluplně obohacovat denní program dítěte - poskytovat odbornou péči - usnadňovat životní i vzdělávací cestu dítěte vhodným všestranným rozvíjením osobnosti - diagnostikovat - především u dětí se speciálními vzdělávacími

			potřebami → včasná speciálně pedagogická péče
9.	Poslání	<p>Výchovné - směřuje k utváření jednotného systému předškolní výchovy, ve kterém se harmonicky spojuje společenská výchova s výchovou rodinnou tak, aby byly odstraněny jakékoliv mezery a těžkosti i v zájmu zajištění přirozeného a nenásilného přechodu dítěte z jeslí do MŠ a později vstup do ZŠ. Odpovídá specifice stadia vývoje dítěte předškolního věku i specifice jeho života v rodině a v zařízení pro předškolní výchovu.</p> <p>MŠ má:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vést děti k osvojování kulturně hygienických návyků a k soustavné péči o zdraví a tělesnou kulturu - dávat dětem předškolního věku základy poznatků o jevech nejbližšího přírodního a společenského okolí - formovat u dětí základy vědeckého světového názoru - rozvíjet řeč, myšlení, posilovat zájem o hru, o přiměřenou práci a o učení - podílet se na vytváření návyků společenského chování, kázně a kolektivního soužití - vést k tvůrčivosti a k osvojování elementárních forem pracovní 	

		<p>aktivity a samostatnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - formovat estetické vnímání a pěstovat vkus - vést k ochraně zdraví, bezpečnosti a k výchově žádoucího vztahu k přírodě a k ochraně životního prostředí <p>Sociální - realizace zásad socialistické ústavy o rovnoprávnosti ženy a jejího všestranného zapojení do života společnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s rodinou jako nutný předpoklad úspěšné výchovné práce - jesle a MŠ jako centrum odborného poradenství pro rodiče 	
10.	Prostředky výchovy	<p>hra - nejdůležitější aktivita předškolního věku (tvořivá, s pravidly)</p> <p>učení - spontánní - základem je smyslová zkušenost</p> <ul style="list-style-type: none"> - řízené - individuální, skupinové, kolektivní <p>práce - drobnější pracovní činnosti (sebeobsluha, úklid hraček)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytyčit cíl činnosti <p>rekreační a zábavné činnosti - zábavy, oslavy, společenské události</p> <ul style="list-style-type: none"> - nesmějí ztratit radostnost <p>zaměstnání (viz formy)</p>	

11.	Metody		<p>metody prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi založenými na přímých zážitcích dětí</p> <p>situační učení - praktické ukázky životních souvislostí</p> <p>spontánní sociální učení - přirozená nápodoba (pedagog = vzor)</p>
12.	Formy	<p>zaměstnání - plánované, organizované, s celou skupinou</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymezen obsah, úkol a vhodný metodický postup - děti aktivně plní pokyny učitelky - 3-4leté děti - 1. pololetí 10 min., 2. pololetí až 15 min. - 4-5leté děti - 15-20 min. - 5-6leté děti - 2x za dopoledne 20-30 min. s 15 min. přestávkou - ukončeno zhodnocením aktivity dětí a jejich výsledků - druhy zaměstnání podle složek výchovy <p>hra (viz prostředky výchovy)</p>	<p>především nevázaná dětská hra (spontánní a řízené aktivity by ale měly být provázané a vyvážené)</p> <p>didakticky zacílená činnost - pedagog ji přímo nebo nepřímo motivuje</p> <ul style="list-style-type: none"> - v menší skupině / individuálně - princip vzdělávací nabídky, individuální volby a aktivní účasti dítěte (pedagog = průvodce) <p>integrované bloky (s využitím metod a prostředků klasických specifických didaktik) - nerozlišování vzdělávacích oblastí, složek</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávací obsah je nabízen v přirozených souvislostech, vazbách a vztazích → komplexnější zkušenost
13.	Vzdělávací obsah	<p>stanoven pro jednotlivé věkové skupiny (3-4 roky, 4-5 let, 5-6 let)</p> <p>konkrétní požadavky programu jako normy mají realizační pod-</p>	<p>stanoven rámcově pro celou věkovou skupinu 3-6 (7) let</p> <p>vnitřně propojený celek činností je pouze schematický</p>

		<p>bu</p> <p>členění na složky výchovy je zá- vazné, což vyžaduje promyšlené střídání zaměstnání</p> <p><u>Složky výchovy:</u></p> <p>Tělesná výchova - <i>zdravotní cviky, chůze, běh, skok, lezení, házení, akrobatická cvičení, hudebně pohybová vý- chova, otužování, předplavecká výchova, sáňkování a lyžování</i></p> <p>Rozumová výchova - 3 samostatné, mezi sebou však související celky, jejich obsah (plánování výchovné práce, volba metod) je nutno zpraco- vávat samostatně, úkoly jsou společné: - rozvíjení poznání - jazyková výchova - rozvíjení matematických představ</p> <p>Mravní výchova</p> <p>Pracovní výchova - 6 mezi sebou souvisejících okruhů, jejich obsah je nutno zpracovávat samostatně, úkoly jsou společné: - <i>sebeobsluha</i> - <i>úklidové práce</i> - <i>práce s technickým materiá- lem a přírodninami, sestro-</i></p>	<p>členění do oblastí je pouze po- mocné (úplné a dokonalé propojení oblastí a aktuálních podmínek vede k přirozenějšímu a efektivnějšímu vzdělávání)</p> <p><u>Oblasti:</u></p> <p>1. Dítě a jeho tělo</p> <p>2. Dítě a jeho psychika - <i>jazyk a řeč</i> - <i>poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové ope- race</i> - <i>sebepojetí, city a vůle</i></p> <p>3. Dítě a ten druhý</p> <p>4. Dítě a společnost</p> <p>5. Dítě a svět</p> <p>- každá oblast přehledně specifiku- je: - <i>dílčí cíle (co pedagog u dítěte podporuje)</i> - <i>vzdělávací nabídku (co peda- gog dítěti nabízí)</i> - <i>očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i> - <i>rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů)</i></p> <p>Ze vzdělávacího obsahu RVP PV by měl vycházet ŠVP konkrétní MŠ (podle Manuálu k přípravě školního (třídního) vzdělávacího</p>
--	--	--	--

		<p><i>jobání</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce pěstitelské - práce chovatelské - veřejně prospěšná práce <p>Estetická výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 samostatné celky s vlastními úkoly: - hudební výchova - výtvarná výchova - literární výchova <p>Další oblasti výchovně vzdělávacího působení, které probíhá v průběhu každodenních činností:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k rodičovství - péče o zdraví a bezpečnost - dopravní výchova - výchova k péči o životní prostředí 	<p>programu MŠ), který si pedagog tvoří sám formou integrovaných bloků, mohou mít podobu např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tématických celků - projektů - programů <p>Integrované bloky by neměly být oddělené, ale vzájemně se doplňovat, prolínat, navazovat na sebe.</p> <p>ŠVP PV je povinnou součástí dokumentace MŠ, musí být projednán se zřizovatelem a plnit odborné nároky dané RVP PV.</p> <p><u>Obsahuje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikační údaje o MŠ - obecnou charakteristiku školy - podmínky vzdělávání - organizaci vzdělávání - charakteristiku vzdělávacího programu - vzdělávací obsah - evaluační systém
14.	Děti se speciálními vzdělávacími potřebami		<p><u>děti se zdravotní znevýhodněním a zdravotním postižením:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - s tělesným postižením - se zrakovým postižením - se sluchovým postižením - s mentální retardací - s poruchami pozornosti a vnímání (s poruchou učení a chování) - s poruchami řeči - s více vadami a autismem

			<p>Podmínky vzdělávání těchto dětí stanovuje zákon, vyhláška a prováděcí předpisy.</p> <p>RVP PV formuluje další specifické podmínky pro jednotlivá postižení, zpravidla se jedná:</p> <ul style="list-style-type: none"> - o přizpůsobení prostorů, pomůcek, snížený počet dětí ve třídě, zajištění osvojení specifických dovedností v individuálním rozsahu, spolupráci s odborníky <p>Pedagog spolupracuje s odborníky, školskými poradenskými zařízeními, měl by mít speciálně pedagogické vzdělání, pokud jej nemá, musí úzce spolupracovat s odborníkem.</p> <p><u>děti se sociálním znevýhodněním:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - děti ze socio - kulturně znevýhodňujícího prostředí - děti s oslabeným rodinným zázemím - děti z jazykově odlišného prostředí <p>Vzhledem ke snížené sociální adaptibilitě, zvýšené potřebě výchovy a vzdělávání v určité oblasti je nutná úprava vzdělávacího obsahu i podmínek vzdělávání.</p> <p>Za předpokladu splnění podmínek upřednostňuje RVP PV integraci před umístěním dětí do speciálně pedagogických zařízení (škol-</p>
--	--	--	--

			ní/třídní vzdělávací program musí být upraven podle postižení dítěte).
15.	Děti mimořádně nadané		pružnost RVP PV umožňuje přizpůsobit školní, třídní i individuální program potřebám mimořádně schopným, nadaným dětem
16.	Autoevaluace MŠ		z důvodu větší volnosti je autoevaluace nezbytnou součástí systematické práce MŠ v oblasti: <ul style="list-style-type: none"> - naplňování cílů programu - kvality podmínek vzdělávání - způsobu zpracování a realizaci obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků) - práce pedagogů (včetně sebereflexe) - výsledků vzdělávání <ul style="list-style-type: none"> - může mít úroveň školní nebo třídní - pedagog vlastní systém evaluace definuje ve ŠVP (předmět, techniky, časový plán evaluace a odpovědnost pedagogů)
17.	Evaluace dětí	hodnocení dětí pouze na konci zaměstnání	formou písemné dokumentace informací o individuálním rozvoji a osobních vzdělávacích pokrocích každého dítěte očekávané kompetence RVP PV mohou sloužit pouze jako orientační kritéria
18.	Spolupráce s rodiči	- základem je respekt a důvěra	- spolupráce na základě partner-

	a veřejností	<p>rodičů</p> <ul style="list-style-type: none"> - ovlivnit rodinnou výchovu v souladu s idejemi socialismu - systematicky probouzet, usměrňovat a prohlubovat zájem rodičů o výchovu - konkrétními příklady seznamovat s metodami rodinné výchovy - především formou výborů a komisí Sdružení rodičů a přátel školy při MŠ - poradenská a pedagogicko-osvětová činnost pod vedením a za pomoci krajských a okresních pedagogů a psychologů - výchova k rodičovství - spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, zdravotní službou, ZŠ 	<p>ství</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnost spoluúčasti rodičů se na dění v MŠ, vstupovat do her svých dětí - domlouvat se s rodiči na společném výchovně vzdělávacím působení na dítě - chránit soukromí, diskrétnost, nezasahovat do života a soukromí rodiny - MŠ nabízí rodičům poradenský servis, osvětové pedagogické aktivity - spolupráce se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, se ZŠ a jinými organizacemi a odborníky v okolí
19.	Materiální zajištění	<p>vhodné prostorové uspořádání, barva stěn a vnitřního zařízení, dostatek světla, slunce, uspořádání hraček, pomůcek, materiálů, květin, knih, obrazů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostatečně velké prostory, zahrada/hřiště, vhodné uspořádání - zdravotně nezávadný, bezpečný, estetický a antropometrický nábytek, náradí v tělocvičně, zdravotně hygienické zařízení, lehátka podle počtu dětí - dětem přístupné dostatečné množství hraček, materiálů, pomůcek přiměřené věku dětí - dětské výtvary slouží jako výzdoba prostředí - bezpečnost a hygienická nezávadnost

20.	Životospráva	<ul style="list-style-type: none"> - intervaly mezi jídly (cca 3 hod.) - dostatečný pobyt venku (2 hod. denně) - spánek (délka spánku/relaxace podle věkové skupiny) 	<ul style="list-style-type: none"> - vhodné stravování, pitný režim, nenutit do jídla - pružný, ale pravidelný denní rytmus a řád - každodenní, dostatečně dlouhý pobyt venku - dostatek volného pohybu venku i v MŠ - respektování individuální potřeby aktivity, spánku a odpočinku, nenutit k spánku na lůžku - zdravý životní styl pedagoga jako přirozený vzor pro děti
21.	Psychosociální podmínky	<ul style="list-style-type: none"> - radostné, laskavé přivítání dítěte - maximální pohoda během dne - vhodné střídání činností řízených, dospělým organizovaných, vykonávaných v celé skupině s činnostmi vycházející z vlastní samostatnosti a aktivity dítěte 	<ul style="list-style-type: none"> - kamarádké prostředí vyvolávající v dětech i dospělých pocit jistoty, bezpečí, spokojenosti - možnost postupné adaptace na prostředí novým dětem - rovnocennost všech dětí - vyvážení volnosti a osobní svobody s omezeními potřebnými pro dodržování řádu - jasnost a srozumitelnost pokynů - podporujícím stylem usměrňovat děti, ale nemanipulovat s nimi - spolurozhodování dítěte a možnost volby činnosti - pozitivní přístup pedagoga - důvěra, tolerance, ohleduplnost, zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc, podpora ve vztazích - nenásilné prosociální ovlivňování vztahů dětí

22.	Organizace dne	<ul style="list-style-type: none"> - tvárnost, dynamičnost - pro 3-4leté děti - tělovýchovné chvílky - pro 4-5leté a 5-6leté děti - pravidelné ranní cvičení (v úbořech) - otužování vzduchem, vodou - promyšlené optimální zařazování a střídání organizačních forem - specifické uspořádání dne podle věkové skupiny - vést děti ke spoluúčasti na uspořádání dne 	<ul style="list-style-type: none"> - pružnost denního řádu - pravidelné řízení zdravotně preventivní pohybové aktivity - poskytnout dětem klid, zázemí, bezpečí a soukromí - individuálně přizpůsobený adaptační režim pro nové děti - vyváženost spontánních a řízených činností - možnost dokončit nebo později pokračovat ve spontánní hře - podporovat vlastní aktivity, experimenty dětí - umožnit dětem pracovat svým tempem - vytvořit podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, pro práci ve skupinách - osobní soukromí dětí, možnost neúčastnit se společných činností
-----	----------------	---	---

ad.1) **Program výchovné práce** schválilo ministerstvo školství ČSR v roce 1983. Podrobněji však **neuvádí znění a číslo** platného **zákona**. Naproti tomu, **RVP PV** přehledně **identifikuje platný zákon** a vysvětluje systém dvouúrovňového kurikula.

ad. 2) **PVP** je platný pouze pro **čtyři typy institucí**, z nichž dětské útulky byly zařízení fungující převážně na venkově v období zemědělských prací. **Platnost RVP PV** je poněkud **širší**, přestože jesle již nepatří mezi předškolní zařízení, ale mezi zařízení zdravotnická. Do **sítě škol a školských zařízení** se řadí i jídelny, pedagogická centra, pedagogické ústavy apod. Dětské útulky existují i dnes, ale nejsou již tolik rozšířené. Od roku 2004, kdy vyšel nový školský zákon, se RVP PV stává závazným také pro **zřizovatele a partnery** předškolních vzdělávacích institucí.

ad. 3) **Jednotnost** předškolní výchovy **byla jednoznačná**. Všechny mateřské školy pracovaly podle chronologického uspořádání požadavků. Nedochovalo proto k výrazným rozdí-

lům v úrovni vědomostí, dovedností a schopností mezi dětmi z různých mateřských škol. **Dnes je závazný pouze rámeček**, v kterém se MŠ pohybují formou vlastního školního vzdělávacího programu. Výrazněji se dnes projevuje pedagogická erudovanost a osobnost ředitelů a učitelů. **Dochází tak k výraznějším rozdílům** mezi dětmi z různých MŠ.

Stejně jako v minulosti i dnes se v kurikulu projevují myšlenky vládnoucího systému. Komunistům diktoval a tím přebíral odpovědnost, demokracie povoluje, dává svobodu a odpovědnost přenáší na samotné pedagogy.

ad. 4) **PVP** pokrývá vývoj dítěte **od kojence až po předškoláka**, proto přechod z jeslí do MŠ probíhal přirozeněji. Oddělením jeslí od školských zařízení již není možné dosáhnout takové přirozenosti. Současné kurikulum umožňuje odklad školní docházky, což se stává stále využívanější možností.

ad. 5) **PVP nevynechává** jednotlivé **principy** předškolního vzdělávání. Vymezuje pouze obecně zformulovaný cíl, který však do určité míry zahrnuje principy RVP PV. Ostatní **principy RVP PV**, např. zaměřovat se na vytváření základů klíčových kompetencí, zajišťovat srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů jednotlivých MŠ, se pojí s reformou předškolního vzdělávání.

ad. 6) Velmi **obecný cíl PVP** naplňuje závazný, podrobně rozpracovaný obsah výchovné práce. Formulace obsahu, jak už jsem zmiňovala, má realizační podobu, proto naplňoval funkci dílčích cílů. **RVP PV vymezuje obecný cíl**, který rozpracovává ve **dvou úrovních a čtyřech kategoriích**. Úroveň obecná má podobu záměrů (rámcových cílů), které charakterizují základní cíle předškolního vzdělávání a podobu výstupů ve formě klíčových kompetencí, jejichž dosažení je ideálem. Úroveň oblastní rozlišuje dílčí cíle, ke kterým by měl pedagog směřovat a dílčí výstupy odpovídající dílčím cílům specifickým pro jednotlivé vzdělávací oblasti.

ad. 7) **PVP rozděloval děti podle věku**, tím specifikoval práci učitelů pouze pro jednu věkovou kategorii. Učitelka se stala odbornicí pro daný věk. Nevýhodou mohlo být, že se děti nemohly přirozeně učit nápodobou a sociálním vztahům (např. pomoc mladšímu) a úzká zaměřenost učitelů. **Podle RVP PV** mohou být vytvořeny **třídy věkově homogenní, heterogenní i integrované**.

ad. 8 a 9) **Úkoly RVP PV** jsou v **PVP** pojaty jako **výchovné a sociální poslání**, které prostopuje vliv socialismu. K poslání PVP nepatří diagnostika.

ad. 10) **PVP** nevěnuje metodám a formám samostatnou kapitolu, pracuje s jejich nadřazeným pojmem - **prostředky výchovy**. Učení je jednoznačně metoda ZŠ, pro práci v MŠ není příliš vhodná. Hra je stále nejdůležitější činností dítěte předškolního věku. **PVP** kladl **menší důraz na prožitek a spontánnost**.

ad. 11) **RVP PV využívá modelových situací**, při kterých probíhá **situační učení** prožitkem v přirozených souvislostech.

ad. 12) Nejvyužívanější organizační formou bylo **zaměstnání**. **PVP** přesně vymezuje průběh a čas, který má být zaměstnání věnován u jednotlivých věkových skupin. **RVP PV** nově **zavádí integrované bloky**, které již neoddělují výchovné oblasti, ale naopak je spojují tak, jak se s nimi člověk setkává v běžném životě.

ad. 13) Vzdělávací **obsah PVP** se rozlišoval **podle věkových skupin**. Pracovala-li učitelka podle chronologického uspořádání, nemohla opomenout žádnou z vývojových fází dítěte, čímž byl **zaručen všestranný rozvoj**. Pouhé naplňování norem však mohlo vést k **útlumu kreativity** a nerozvinutí dítěte v jeho maximální míře. Docházelo tak k výchově průměrných dětí. Průměr byl ale zaručen. Podprůměr se zřejmě objevoval jen zřídka. **Dnes** se používá **rámcové vymezení**, jehož horní hranice je dosahováno jen ojediněle. Podle učitelek je takřka nedosažitelná z důvodu vysokých nároků na opravdové pedagogické mistrovství.

Jak jsem již uvedla, **obsah PVP** měl realizační podobu a tím naplňoval funkci dílčích cílů. **Členění na složky výchovy** bylo závazné a pro učitelky přehlednější. Současný **RVP PV** používá **orientační členění na oblasti**, které se mají prolínat, propojovat. Tím dochází k navozování situací jako v životě, kde se člověk také neseťká s jasně ohraničenými událostmi. Tento způsob práce je zcela nový. Učitelka má oblasti propojovat přiměřenou formou tak, aby dítě nezahltilo, musí tedy umět pracovat s přijatelným „dávkováním“ informací a aktivit.

ad. 14) Samotný **PVP nepřipouští** možnost **edukace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami** v mateřské škole. Jeho doprovodný dokument Metodika výchovné práce v jeslích a mateřských školách (19876) však uvádí, jak pracovat s dětmi, které ale pouze přechodně vyžadují zvýšenou pozornost (dětí nové, nemocné, s poruchami chování, mentálně opožděné). **RVP PV** uvádí své **specifické podmínky**, při jejichž splnění a zároveň také v souladu s platným zákonem, vyhláškou a prováděcími předpisy, je možné zařadit

dítě se speciálními vzdělávacími potřebami do běžné třídy MŠ. **Integrace** umožňuje dosažení vyššího stupně rozvoje osobnosti.

ad. 15) Narozdíl od **PVP**, který s možností výchovně vzdělávací práce **s nadanými dětmi nepočítá**, **RVP PV** je natolik pružný, že pedagogovi umožňuje **upravit třídní vzdělávací program podle potřeby**.

ad. 16) Systematické **posuzování a vyhodnocování** procesu vzdělávání a jeho výsledků nebylo v době PVP nutné, protože vše bylo řízeno „ze shora“ a kontrolováno Českou školní inspekcí. Dnes jsou MŠ samostatnými právními subjekty, i proto by mělo být je v jejich vlastním zájmu zvyšování kvality procesu i výsledků vzdělávání. Je téměř nemožné, aby jakýkoliv orgán mohl posoudit efektivitu ŠVP a proniknout do jeho podstaty, když každá MŠ pracuje relativně jiným způsobem.

ad. 17) **Hodnocení dětí podle PVP** na konci zaměstnání fungovalo spíše jako motivace, zpětná vazba pro děti. **Evaluace podle RVP PV** má dlouhodobější charakter a funguje jako zpětná vazba pro pedagogy ve smyslu - do jaké míry bylo jejich působení efektivní.

ad. 18) **Spolupráce s rodiči** se v zásadě nezměnila, má pouze jinou podobu vlivem společenských změn. Mezi společenské změny lze řadit i zvyšující se průměrný věk rodičů. Zatímco v letech 1980 - 1985 se průměrný věk žen při narození prvního dítěte pohyboval podle grafu Českého statistického úřadu (2009) do 22,5 let. V roce 2004 byl průměrný věk téměř 26,5 let. Zvyšuje se také informovanost rodičů, proto mezi úkoly učitelky již nepatří výchova k rodičovství.

ad. 19) K podmínkám **materiálního zajištění** je konkrétnější RVP PV. PVP je pouze okrajově zmiňuje v kapitole Uspořádání života dětí a organizace dne v mateřské škole.

ad. 20) PVP svazoval učitelky časovým rozmezím. RVP PV je v oblasti **životosprávy** rozmanitější, zahrnuje do ní i zdravý životní styl pedagoga.

ad. 21) PVP na **psychosociální podmínky** nekladal takový důraz jako RVP PV. Dnes by měli pedagogové v dětech upevňovat pocit jistoty, bezpečí. V žádném případě by s nimi neměli manipulovat.

ad. 22) **Režim dne** má být podle PVP stejně jako RVP PV tvárný, dynamický, vyvážený, má do něj být zařazena pohybová aktivita. PVP rozlišuje v jednotlivých věkových skupi-

nách jinou organizaci dne. Podle RVP PV má učitelka brát ohled na spontánní hru dítěte. Dítě by mělo mít možnost hru dokončit, případně v ní později pokračovat. Dítě má mít také dostatek prostoru pro své experimenty a má právo neúčastnit se společné činnosti.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V podobě tabulek, komentářů a v několika případech i grafů uvádím výsledky dotazníkového šetření. Relativní četnosti jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo. Úvodem jsem vyhodnotila otázku filtrační (položka 1), která měla eliminovat respondenty, kteří v minulosti nepracovali podle Programu výchovné práce. Následně otázky informačního rázu (položky 30, 31 a 32), které představují strukturu výzkumného vzorku a otázky obsahové (položky 2 - 29).

K položce 1: Zjišťovala jsem, zda respondenti v minulosti pracovali podle Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy.

Tab. 2. Práce podle Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy

	Absolutní četnost (abs.)	Relativní četnost (%)
ano	27	93,1
ne	2	6,9
celkem	29	100,0

Dva respondenti v minulosti nepracovali podle Programu výchovné práce, proto jejich dotazníky nemohly být použity. Výzkumný vzorek proto činí 27 respondentů.

K položkám 30, 31 a 32: Zjišťovala jsem složení výzkumného vzorku podle pohlaví, věku a délky pedagogické praxe v MŠ.

Složení výzkumného vzorku je zřejmé z tabulek (Tab. 3, Tab. 4 a Tab. 5).

Tab. 3. Složení výzkumného vzorku podle pohlaví

	abs.	%
žena	27	100,0
muž	0	0
celkem	27	100,0

Z tabulky vyplývá, že všichni respondenti byli ženami.

Tab. 4. Složení výzkumného vzorku podle věku

	abs.	%
věk do 50 let	14	51,9
věk nad 51let	13	48,1
celkem	27	100,0

Respondenti v dotazníku uváděli svůj přesný věk. Z hodnot jsem utvořila dvě základní kategorie. Do kategorie do 50 let byli začleněni pedagogové ve věku od 38 - 50 let. Do kategorie nad 51 let, pedagogové od 51 - 60 let.

Tab. 5. Složení výzkumného vzorku podle praxe v MŠ

	abs.	%
praxe do 30 let	16	59,3
praxe nad 31 let	11	40,7
celkem	27	100

Hodnoty pedagogické praxe v MŠ se pohybovaly od 18 - 41 let. Pro přehlednost jsem opět vytvořila dvě základní kategorie.

K položce 2: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali jednotnost výchovy.

Tab. 6. Jak oceňovali jednotnost výchovy PVP

Odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
ano	6	42,9	2	15,4	6	37,5	2	18,2	8	29,6
poměrně ano	4	28,6	8	61,5	5	31,3	7	63,6	12	44,4
spíše ne	2	14,3	2	15,4	3	18,8	1	9,1	4	14,8
ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Jednotnosti výchovy si *poměrně cenilo* 44,4 % respondentů. Odpověď zvolilo 61,5 % pedagogů ve věku nad 51 let a 63,6 % pedagogů s praxí nad 31 let. Odpověď *ano* zvolilo 29,6 % dotazovaných. Odpovědělo tak 42,9 % dotazovaných ve věku do 50 let a 37,5 % dotazovaných ve věku do 30 let. Možnost *rozhodně ne* nezvolil žádný respondent.

K položce 3: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali věkově homogenní třídy.

Tab. 7. Jak oceňovali věkově homogenní třídy PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	3	21,4	1	7,7	3	18,8	1	9,1	4	14,8
ano	4	28,6	4	30,8	5	31,3	3	27,3	8	29,6
poměrně ano	1	7,1	5	38,5	2	12,5	4	36,4	6	22,2
spíše ne	4	28,6	3	23,1	4	25,0	3	27,3	7	25,9
ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
rozhodně ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

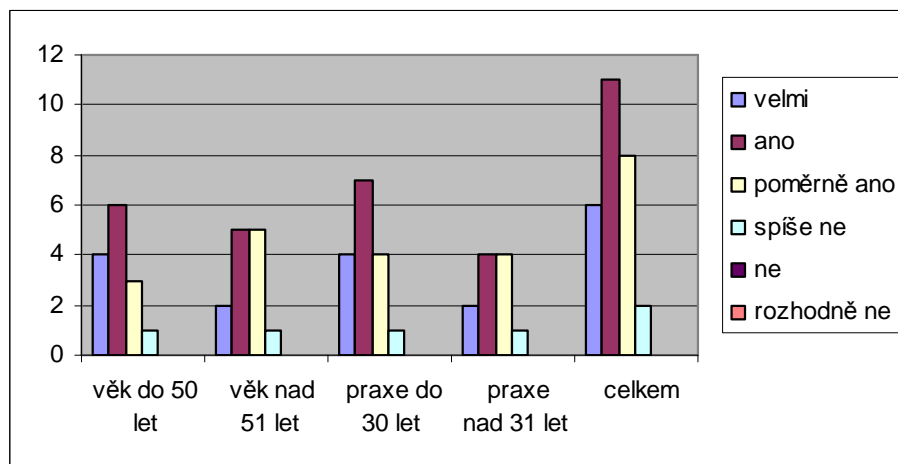
Nejvíce respondentů odpovědělo, že *oceňovali* věkově homogenní třídy (29,6 %). Věkovou homogenost tříd oceňovali více pedagogové ve věku nad 51 let a pedagogové s praxí do 30 let. *Spíše ne* zvolilo 25,9 % a *poměrně ano* 22,2 % dotazovaných.

K položce 4: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali konkrétnost realizačních požadavků.

Tab. 8. Jak oceňovali konkrétnost realizačních požadavků PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	4	28,6	2	15,4	4	25,0	2	18,2	6	22,2
ano	6	42,9	5	38,5	7	43,8	4	36,4	11	40,7
poměrně ano	3	21,4	5	38,5	4	25,0	4	36,4	8	29,6
spíše ne	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 1

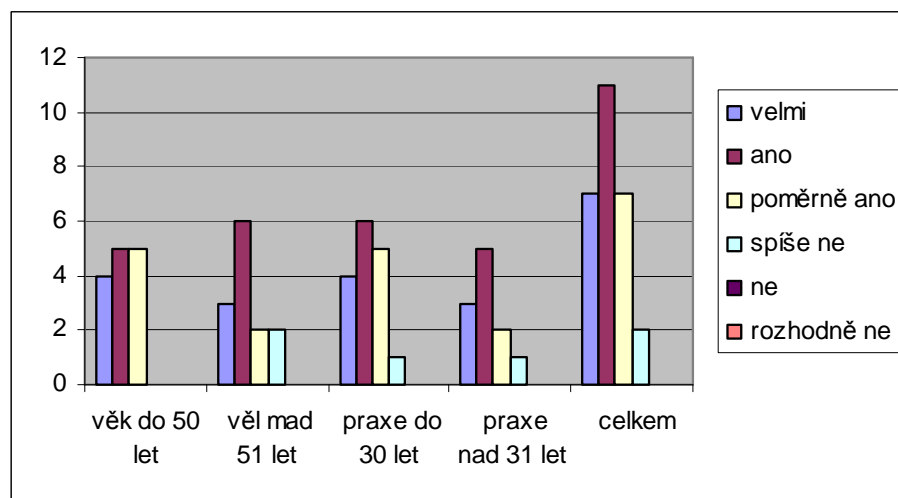
Konkrétnost realizačních požadavků si cenilo 40,7 % respondentů. Odpověď častěji volili pedagogové ve věku do 50 let a pedagogové s praxí do 30 let. Poměrně ano si konkrétnosti požadavků cenilo 29,6 % a velmi 22,2 % dotazovaných. K odpovědi ne a rozhodně ne se nepřiklonil žádný dotazovaný.

K položce 5: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali členění na složky výchovy.

Tab. 9. Jak oceňovali členění na složky výchovy

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	4	28,6	3	23,1	4	25,0	3	27,3	7	25,9
ano	5	35,7	6	46,2	6	37,5	5	45,5	11	40,7
poměrně ano	5	35,7	2	15,4	5	31,3	2	18,2	7	25,9
spíše ne	0	0,0	2	15,4	1	6,3	1	9,1	2	7,4
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 2

Členění na složky výchovy si *cenilo* 40,7 %, *velmi a poměrně ano* si výchovných složek cenilo 25,9 % pedagogů. Odpověď *ne* a *rozhodně ne* opět nezvolil žádný respondent.

K položce 6: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali ideové zaměření.

Tab. 10. Jak oceňovali ideové zaměření PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ano	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
poměrně ano	1	7,1	3	23,1	1	6,3	3	27,3	4	14,8
spíše ne	4	28,6	1	7,7	4	25,0	1	9,1	5	18,5
ne	4	28,6	2	15,4	5	31,3	1	9,1	6	22,2
rozhodně ne	3	21,4	6	46,2	4	25,0	5	45,5	9	33,3
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

33,3 % dotazovaných odpovědělo, že na Programu výchovné práce *rozhodně neoceňovali* ideové zaměření. 22,2 % *neoceňovalo* ideovost a 18,5 % ji *spíše neoceňovalo*. Pro odpověď *velmi* se nerozhodl žádný pedagog.

K položce 7: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali práci podle tématických plánů.

Tab. 11. Jak oceňovali práci podle časově tématických plánů PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
ano	7	50,0	8	61,5	8	50,0	7	63,6	15	55,6
poměrně ano	6	42,9	2	15,4	6	37,5	2	18,2	8	29,6
spíše ne	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
ne	0	0,0	1	7,7	1	6,3	0	0,0	1	3,7
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Z tabulky vyplývá, že práci podle časově tématických plánů *oceňovalo* 55,6 %, *poměrně ano* 29,6 % a *velmi* 7,4 % respondentů. *Spíše ne* a *ne* zaujímá 3,7 %. *Rozhodně ne* se nevyskytlo ani v jednom případě.

K položce 8: Zjišťovala jsem, jak respondenti na Programu výchovné práce oceňovali velké množství předávaných informací dítěti.

Tab. 12. Jak oceňovali na PVP velké množství předávaných informací dítěti

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
ano	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
poměrně ano	5	35,7	3	23,1	5	31,3	3	27,3	8	29,6
spíše ne	3	21,4	4	30,8	4	25,0	3	27,3	7	25,9
ne	1	7,1	4	30,8	2	12,5	3	27,3	5	18,5
rozhodně ne	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
neodpovědělo	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

Předávání velkého množství informací *poměrně oceňovalo* 29,6 % (nejvíce tak odpovídali pedagogové do 50 let věku s praxí do 30 let), *spíše neoceňovalo* 25,9 % a *neoceňovalo* 18,5 % pedagogů. Otázka nebyla v jednom případě odpovězena.

K položce 9: Zjišťovala jsem, zda si respondenti na Programu výchovné práce cenili něčeho jiného, případně čeho.

Tab. 13. Oceňování jiných atributů PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	5	35,7	7	53,8	6	37,5	6	54,5	12	44,4
ne	9	64,3	6	46,2	10	62,5	5	45,5	15	55,6
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Pokud se respondenti chtěli vyjádřit k jiným přednostem Programu výchovné práce, mohli využít 9. položky v dotazníku. Možnosti vyjádřit se, využilo 44,4 % dotazovaných. Nejčastější odpovědi jsou uvedeny v tabulce (Tab. 14).

Tab. 14. Jiné nejčastěji oceňované atributy PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
přehlednost	3	21,4	4	30,8	4	25,0	3	27,3	7	25,9
ucelenost	1	7,1	2	15,4	1	6,3	2	18,2	3	11,1
celkem	4	28,6	6	46,2	5	31,3	5	45,5	10	37,0

25,9 % dotazovaných oceňovalo *přehlednost* a 11,1 % *ucelenost*. Přehlednosti si nejvíce cenili respondenti ve věku nad 51 let a respondenti s praxí do 30 let.

K položce 10: Zjišťovala jsem, zda respondenti prováděli v minulosti hodnocení, případně jakým způsobem.

Tab. 15. Zda prováděli hodnocení

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	8	57,1	12	92,3	10	62,5	10	90,9	20	63,2
ne	6	42,9	1	7,7	6	37,5	1	9,1	7	36,8
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Celkem 63,2 % dotazovaných provádělo hodnocení i v minulosti. Nejčastěji zmiňovaná hodnocení vyjadřuje tabulka (Tab. 16).

Tab. 16. Nejčastěji zmiňovaná hodnocení

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
žáka	3	21,4	5	38,5	5	31,3	3	27,3	8	29,6
výchovné práce	3	21,4	2	15,4	3	18,8	2	18,2	5	18,5
celkem	6	42,9	7	53,8	8	50,0	5	45,5	13	48,1

V 29,6 % odpovědí se objevilo *hodnocení žáka*, další nejfrekventovanější bylo *hodnocení výchovné práce* (18,5 %).

K položce 11: Zjišťovala jsem, který atribut respondenti na Programu výchovné práce nejvíce kritizovali.

Tab. 17. Množství odpovědí

	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
odpovědělo	11	78,6	8	61,5	12	75,0	7	63,6	19	70,4
neodpovědělo	3	21,4	5	38,5	4	25,0	4	36,4	8	29,6
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Na volnou otázku odpovědělo 19 jedinců, což je 70,4 % výzkumného vzorku. Odpovědi a jejich frekvenci znázorňuje následující tabulka (Tab. 18).

Tab. 18. Nejkritizovanější atributy PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ideovost	6	42,9	4	30,8	6	37,5	4	36,4	10	37,0
uniformita	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
přesně vyčleněný režim dne	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
málo volnosti pro vlastní nápady	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
členění na složky výchovy	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
velké množství informací	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
malá možnost hrového pojetí	0	0,0	1	7,7	1	6,3	0	0,0	1	3,7
stálá organizovanost dětí	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	11	78,6	8	61,5	12	75,0	7	63,6	19	70,4

Nejkritizovanějším atributem byla *ideovost* - 37 %, po ní pak *přesně vyčleněný režim dne* a *velké množství informací* - 7,4 % odpovědí. Ideovost nejvíce kritizovaly učitelky ve věku do 50 let a učitelky s praxí do 30 let.

K položce 12: Zjišťovala jsem, jak respondenti zpětně hodnotí Program výchovné práce.

- a) líbilo se mi pojetí, s realizací jsem neměl/a žádné problémy
- b) líbilo se mi pojetí, s realizací jsem měl/a místy problémy
- c) líbilo se mi pojetí, měl/a jsem problémy s realizací
- d) k pojetí jsem měl/a výhrady, s realizací jsem neměl/a problémy
- e) k pojetí jsem měl/a výhrady, s realizací jsem měl/a místy problémy
- f) k pojetí jsem měl/a výhrady, měl/a jsem problémy s realizací
- g) jiná odpověď

Tab. 19. Zpětné hodnocení PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
a)	6	42,9	5	38,5	7	43,8	4	36,4	11	40,7
b)	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
c)	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
d)	0	0,0	6	46,2	1	6,3	5	45,5	6	22,2
e)	4	28,6	1	7,7	4	25,0	1	9,1	5	18,5
f)	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
g)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Pojetí se líbilo a nemělo problémy s realizací 40,7 % dotazovaných (nejvíce tak odpovídali respondenti ve věku do 50 let a s praxí do 30 let). K pojetí mělo výhrady, ale s realizací nemělo problémy 22,2 %, k pojetí mělo výhrady a místy problémy s realizací 18,5 % pedagogů. Možnosti jiné odpovědi nevyužil žádný dotazovaný.

Respondenti mohli své odpovědi upřesnit (Tab. 20).

Tab. 20. Upřesnění odpovědí

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
b) problémy s vhodnou motivací	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7
e) problémy s realizací ideovosti	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7
celkem	2	14,3	0	x	2	12,5	0	x	2	7,4

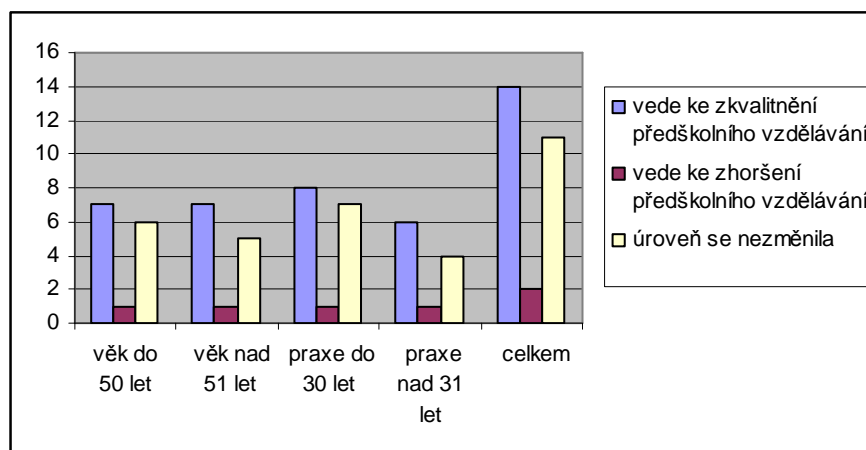
Jedna respondentka měla *problémy s vhodnou motivací* a taktéž jedna respondentka *s realizací ideovosti*.

K položce 13: Zjišťovala jsem, postoj respondentů ke kvalitě předškolního vzdělávání v porovnání s Programem výchovné práce.

Tab. 21. RVP PV v porovnání s PVP

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
vede ke zkvalitnění předškolního vzdělávání	7	50,0	7	53,8	8	50,0	6	54,5	14	51,9
vede ke zhoršení předškolního vzdělávání	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
úroveň se nezměnila	6	42,9	5	38,5	7	43,8	4	36,4	11	40,7
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 3

Podle 51,9 % dotazovaných RVP PV vede ke zkvalitnění předškolního vzdělávání, 40,7 % pedagogů se domnívá, že se úroveň nezměnila. Ve dvou případech se objevilo, že RVP PV vede ke zhoršení předškolního vzdělávání.

K položce 14: Zjišťovala jsem, jak respondenti vnímali RVP PV v roce 2001, kdy vyšla jeho první verze.

- vůbec jsem jej neregistroval/a
- věděl/a jsem, že vyšel, ale neměl/a jsem tušení o tom, co přináší
- věděl/a jsem, že vyšel, byl/a jsem z jeho změn zmatený/á, měl/a jsem smíšené pocity a obavy

- d) vítal/a jsem změny, které přinášel
- e) odmítal/a jsem jej
- f) jiná odpověď

Tab. 22. Vnímání 1. verze RVP PV v roce 2001

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
a)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
b)	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
c)	6	42,9	5	38,5	8	50,0	3	27,3	11	40,7
d)	5	35,7	4	30,8	5	31,3	4	36,4	9	33,3
e)	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
f)	1	7,1	3	23,1	1	6,3	3	27,3	4	14,8
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100	11	100,0	27	100,0

40,7 % respondentů vědělo, že RVP PV vyšel, bylo z jeho změn zmatených a mělo smíšené pocity a obavy. Odpovědělo tak 50 % pedagogů s praxí do 30 let. 33,3 % dotazovaných vítalo změny, které přinášel a pouze 7,4 % dotazovaných jej odmítalo.

Jiné vnímání RVP PV v roce 2001 uvádí tabulka (Tab. 23).

Tab. 23. Jiné vnímání RVP PV v roce 2001

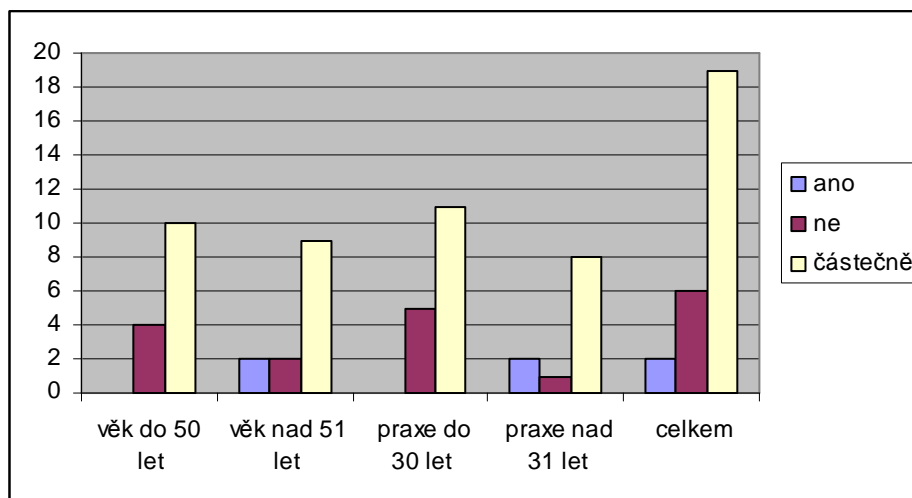
odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
vnímala jsem jej velmi negativně, není zázémím, ale chaosem, začínajícím pedagogům do praxe "nic nedá"	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
vítala jsem "praktickou" část, vadilo mi vedení písemností	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
snažila jsem se jej co nejdříve aplikovat v praxi i přes jeho abstrakčnost	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
již dříve jsem podobným způsobem pracovala	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	1	7,1	3	23,1	1	6,3	3	27,3	4	14,8

K položce 15: Zjišťovala jsem, zda měli respondenti představu o práci s RVP PV.

Tab. 24. Zda měli představu o práci s RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	0	0,0	2	15,4	0	0,0	2	18,2	2	7,4
ne	4	28,6	2	15,4	5	31,3	1	9,1	6	22,2
částečně	10	71,4	9	69,2	11	68,8	8	72,7	19	70,4
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 4

Částečnou představu o práci s RVP PV mělo 70,4 % dotazovaných, 22,2 % nemělo představu o práci s RVP PV a pouze 7,4 % (2 respondentky ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let) mělo představu o práci s RVP PV.

K položce 16: Zjišťovala jsem, jaký postoj respondenti zaujímají k RVP PV dnes.

- a) líbí se mi pojetí, s realizací nemám žádné problémy (vím, jak podle něj pracovat)
- b) líbí se mi pojetí, s realizací mám místy problémy (u některých požadavků nevím, co dělat)
- c) líbí se mi pojetí, mám problémy s realizací (RVP PV je příliš abstraktní)
- d) k pojetí mám výhrady, s realizací nemám problémy (vím, jak podle něj pracovat)
- e) k pojetí mám výhrady, s realizací mám místy problémy (u některých požadavků nevím, co dělat)
- f) k pojetí mám výhrady, mám problémy s realizací (RVP PV je příliš abstraktní)
- g) jiná odpověď

Tab. 25. Postoje k RVP PV dnes

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
a)	6	42,9	4	30,8	6	37,5	4	36,4	10	37,0
b)	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
c)	0	0,0	3	23,1	1	6,3	2	18,2	3	11,1
d)	3	21,4	3	23,1	3	18,8	3	27,3	6	22,2
e)	1	7,1	1	7,7	2	12,5	0	0,0	2	7,4
f)	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
g)	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

37 % odpovědělo, že *se jim líbí pojetí a vědí, jak podle něj pracovat* (nejvíce tak odpověděli pedagogové do 50 let a pedagogové s praxí do 30 let). 22,2 % respondentů *má k pojetí mám výhrady, ale vědí, jak podle něj pracovat*. V jednom případě se vyskytla varianta, že dotazovaný *má k pojetí výhrady a má problémy s realizací (RVP PV je příliš abstraktní)*.

Respondenti mohli své odpovědi upřesnit (Tab. 26) nebo uvést jinou odpověď (Tab. 27)

Tab. 26. Upřesnění odpovědi

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
e) např. u oblasti Dítě a svět	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7
celkem	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7

Jedna respondentka (3,7 %) uvedla, že u oblasti *Dítě a svět* má problémy s realizací.

Tab. 27. Jiné postoje k RVP PV dnes

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
odmítám jej, беру ho jako nutnost	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7
pracuji s ním, protože musím, jeho zpracování mi nevyhovuje, s realizací problémy nemám, protože nepřináší nic nového, nic podnětného	1	7,1	0	x	1	6,3	0	x	1	3,7
celkem	2	14,3	0	x	2	12,5	0	x	2	7,4

Obě respondentky ve věku do 50 let a s praxí do 30 let pracují s RVP PV, protože musí. Jedna dotazovaná odpověď ještě doplnila, že jí nevyhovuje zpracování, ale s realizací problémy nemá.

K položce 17: Zjišťovala jsem, zda respondenti změnilo způsob práce s dětmi po zavedení RVP PV, případně jak.

Tab. 28. Zda změnilo způsob práce s dětmi po zavedení RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	9	64,3	11	84,6	10	62,5	10	90,9	20	74,1
ne	2	14,3	2	15,4	3	18,8	1	9,1	4	14,8
jiná odpověď	3	21,4	0	0,0	3	18,8	0	0,0	3	11,1
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

74,1 % výzkumného vzorku změnilo způsob práce s dětmi po zavedení RVP PV (84,6 % pedagogů ve věku nad 51 let změnilo způsob práce). Respondenti měli svou odpověď stručně upřesnit. Nejčastěji uváděné změny způsobu práce jsou seřazeny do tabulky (Tab. 29). V případě specifických okolností se pedagogové mohli vyjádřit formou jiné odpovědi (Tab. 30).

Tab. 29. Nejčastěji zmiňované změny způsobu práce

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
více prožitkového učení	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
více individuálního přístupu	3	21,4	1	7,7	3	18,8	1	9,1	4	14,8
integrované bloky	1	7,1	2	15,4	1	6,3	2	18,2	3	11,1
více seberealizace	1	7,1	2	15,4	1	6,3	2	18,2	3	11,1
více volnosti, prostoru pro hru	0	0,0	2	15,4	1	6,3	1	9,1	2	7,4
rovnováha řízených a volných činností	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	7	50,0	9	69,2	8	50,0	8	72,7	16	59,3

Pedagogové nejčastěji uváděli, že ve své práci začali *více uplatňovat individuální přístup* (14,8 % odpovědí). *Individuální přístup začali uplatňovat* více pedagogové ve věku do 50 let a s praxí do 30 let. Třemi dalšími změnami se stejnou frekvencí 11,1 % bylo - *více prožitkového učení, uplatnění integrovaných bloků a více seberealizace*. Tyto změny práce více začali používat pedagogové ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let.

Tab. 30. Jiné odpovědi

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
způsobem práce RVP PV jsem pracovala již dříve	2	7,4	0	x	2	7,4	0	x	2	7,4
částečně, rozvolněnost a individuální přístup v počtu více než 20 dětí ve třídě je nereálná	1	3,7	0	x	1	3,7	0	x	1	3,7
celkem	3	11,1	0	x	3	11,1	0	x	3	11,1

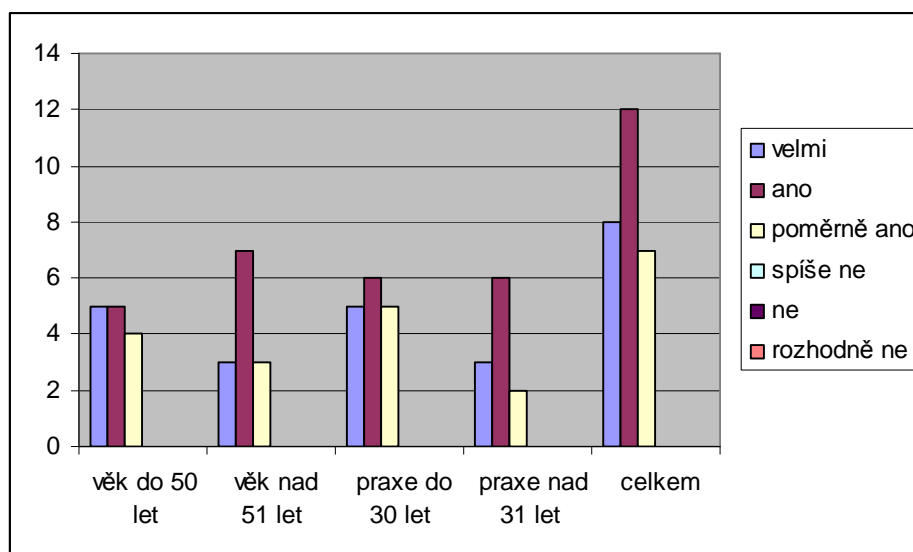
Z jiných odpovědí je patrné, že dvě respondentky *již dříve pracovaly způsobem práce RVP PV* a jedna *se o změny pokouší i přes vysoký počet dětí ve třídě*.

K položce 18: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV vlastní ŠVP PV.

Tab. 31. Jak oceňují vlastní ŠVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	5	35,7	3	23,1	5	31,3	3	27,3	8	29,6
ano	5	35,7	7	53,8	6	37,5	6	54,5	12	44,4
poměrně ano	4	28,6	3	23,1	5	31,3	2	18,2	7	25,9
spíše ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 5

44,4 % pedagogů *oceňuje vlastní ŠVP PV* (nejvíce tak odpověděli pedagogové do 50 let a pedagogové s praxí do 30 let). 29,6 % dotazovaných si *velmi cení vlastní ŠVP PV*. Odpovědi *spíše ne*, *ne* a *rozhodně ne* nebyly zvoleny ani jednou.

K položce 19: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV věkově heterogenní třídy.

Tab. 32. Jak oceňují věkově heterogenní třídy RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
ano	8	57,1	3	23,1	8	50,0	3	27,3	11	40,7
poměrně ano	2	14,3	4	30,8	2	12,5	4	36,4	6	22,2
spíše ne	2	14,3	6	46,2	4	25,0	4	36,4	8	29,6
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

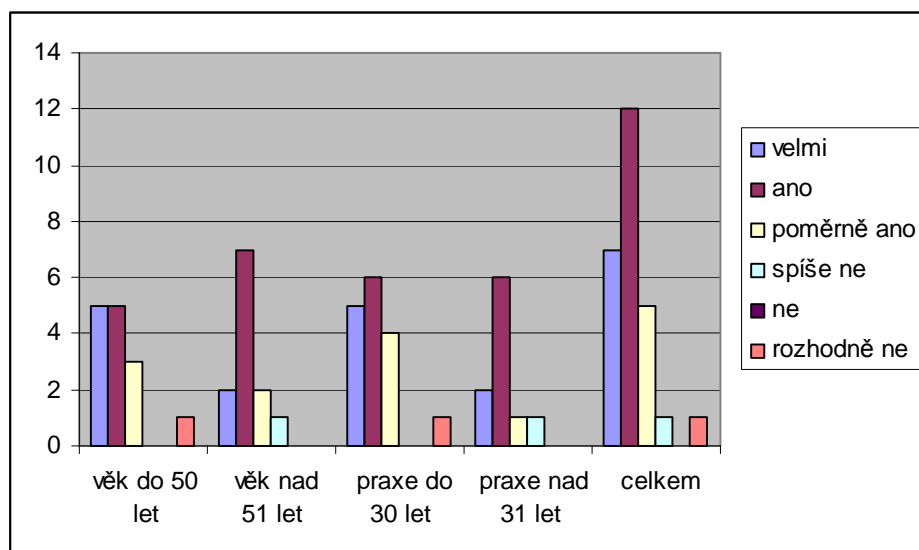
Věkově heterogenní třídy oceňuje 40,7 % dotazovaných (nejčtenější je odpověď v kategorii do 50 let a v kategorii praxe do 30 let). 29,6 % pedagogů věkově heterogenní třídy spíše neoceňuje (tuto odpověď zvolilo 46,2 % dotazovaných ve věku nad 51 let). Varianta *ne* a *rozhodně ne* se nevyskytla.

K položce 20: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV rámcové vymezení (nekonkrétnost, volnost při realizaci).

Tab. 33. Jak oceňují rámcové vymezení RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	5	35,7	2	15,4	5	31,3	2	18,2	7	25,9
ano	5	35,7	7	53,8	6	37,5	6	54,5	12	44,4
poměrně ano	3	21,4	2	15,4	4	25,0	1	9,1	5	18,5
spíše ne	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
neodpovědělo	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

Graf 6

Rámcového vymezení si cení 44,4 % pedagogů, velmi si rámcového vymezení cení 25,9 %. Jedna respondentka na otázku neodpověděla a jedna si rámcového vymezení rozhodně necení. Odpověď *ne* nebyla zvolena.

K položce 21: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV integrované bloky.

Tab. 34. Jak oceňují integrované bloky

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	3	21,4	4	30,8	3	18,8	4	36,4	7	25,9
ano	7	50,0	4	30,8	7	43,8	4	36,4	11	40,7
poměrně ano	2	14,3	3	23,1	4	25,0	1	9,1	5	18,5
spíše ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
neodpovědělo	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

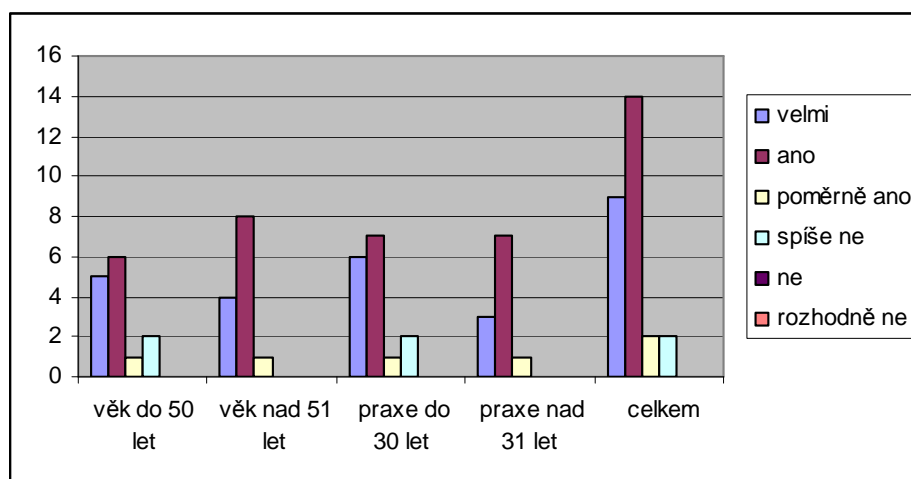
Integrované bloky oceňuje 40,7 % pedagogů (odpovědělo tak 50 % pedagogů do 50 let a 43,7 % pedagogů s praxí do 30 let). Velmi integrované bloky oceňuje 25,9 % a poměrně ano 18,5 % dotazovaných. K variantě rozhodně ne se přiklonilo 7,4 % respondentů.

K položce 22: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV respektování individuality dítěte (individuální přístup).

Tab. 35. Jak oceňují respektování individuality dítěte

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	5	35,7	4	30,8	6	37,5	3	27,3	9	33,3
ano	6	42,9	8	61,5	7	43,8	7	63,6	14	51,9
poměrně ano	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
spíše ne	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

Graf 7

Z tabulky je patrné, že 51,9 % oceňuje respektování individuality dítěte (odpovědělo tak 61,5 % pedagogů nad 51 let). 33,3 % respektování individuality oceňuje velmi a 7,8 % zastupují odpovědi *poměrně ano* a *spíše ne*. Varianta *ne* a *rozhodně ne* se nevyskytla.

K položce 23: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV integraci.

Tab. 36. Jak oceňují integraci

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
ano	7	50,0	6	46,2	7	43,8	6	54,5	13	48,1
poměrně ano	3	21,4	5	38,5	5	31,3	3	27,3	8	29,6
spíše ne	2	14,3	2	15,4	2	12,5	2	18,2	4	14,8
ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

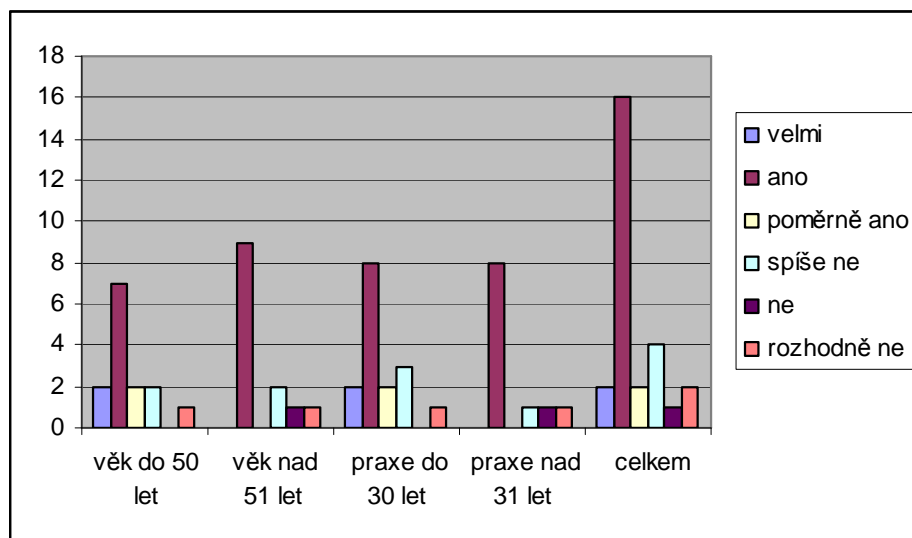
48,1 % pedagogů *integraci oceňuje* (nejčteněji tak odpověděli pedagogové do 50 let věku). 29,6 % dotazovaných *integraci poměrně oceňuje* a 14,8 % respondentů *integraci spíše neoceňuje*. Odpovědi *ne* a *rozhodně ne* se neobjevily.

K položce 24: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV klíčové kompetence jako cíl výzkumu.

Tab. 37. Jak oceňují klíčové kompetence jako cíl výstupu

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
ano	7	50,0	9	69,2	8	50,0	8	72,7	16	59,3
poměrně ano	2	14,3	0	0,0	2	12,5	0	0,0	2	7,4
spíše ne	2	14,3	2	15,4	3	18,8	1	9,1	4	14,8
ne	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
rozhodně ne	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

Graf 8

Celkově 59,3 % dotazovaných pedagogů *klíčové kompetence jako cíl výstupu oceňuje* (odpovědělo tak 69,2 % ve věku nad 51 let a 72,7 % s praxí nad 31 let). *Spíše ne* zvolilo 14,8 % a *velmi* a *rozhodně ne* 7,4 % pedagogů.

K položce 25: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV nadané dítě v běžné MŠ.

Tab. 38. Jak oceňují umístění nadaného dítěte do běžné MŠ

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
ano	7	50,0	7	53,8	8	50,0	6	54,5	14	51,9
poměrně ano	3	21,4	5	38,5	4	25,0	4	36,4	8	29,6
spíše ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
rozhodně ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

Umístění nadaného dítěte do běžné MŠ *oceňuje* 51,9 %, *poměrně ano* 29,6 % a *velmi* 11,1 % respondentů. Odpověď *rozhodně ne* se nevyskytla. K umístění nadaného dítěte do běžné MŠ se přiklání větší procento pedagogů ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let.

K položce 26: Zjišťovala jsem, jak si respondenti cení na RVP PV nutnost autoevaluace.

Tab. 39. Jak oceňují nutnost autoevaluace

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
velmi	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
ano	5	35,7	2	15,4	5	31,3	2	18,2	7	25,9
poměrně ano	2	14,3	7	53,8	4	25,0	5	45,5	9	33,3
spíše ne	3	21,4	2	15,4	3	18,8	2	18,2	5	18,5
ne	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
rozhodně ne	2	14,3	2	15,4	2	12,5	2	18,2	4	14,8
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100

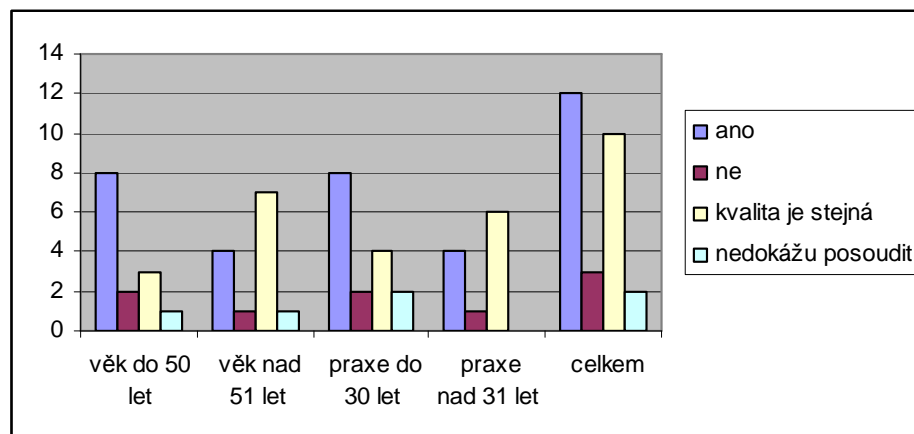
33,3 % respondentů nutnost autoevaluace *poměrně oceňuje* (odpověď zvolilo 53,8 % pedagogů ve věku nad 51 let), 25,9 % ji *oceňuje* a 18,5 % nutnost autoevaluace *spíše neoceňuje*. 14,8 % výzkumného vzorku autoevaluaci *rozhodně neoceňuje*.

K položce 27: Zjišťovala jsem, jaký postoj respondenti zaujímají k názoru, že změny stylu pedagogické práce v MŠ se pozitivně projeví ve vyšší kvalitě vzdělávacích a výchovných činností.

Tab. 40. Zda si myslí, že změny ped. práce se projeví ve vyšší kvalitě výchovně vzdělávacích činností

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	8	57,1	4	30,8	8	50,0	4	36,4	12	44,4
ne	2	14,3	1	7,7	2	12,5	1	9,1	3	11,1
kvalita je stejná	3	21,4	7	53,8	4	25,0	6	54,5	10	37,0
nedokážu posoudit	1	7,1	1	7,7	2	12,5	0	0,0	2	7,4
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Graf 9

44,4 % dotazovaných si myslí, že změny pedagogické práce se projeví ve vyšší kvalitě výchovně vzdělávacích činností. K tomuto postoji se přiklonilo 57,1 % pedagogů ve věku do 50 let a 50 % pedagogů s praxí do 30 let. 37 % respondentů si myslí, že je kvalita stejná. Tento názor vyjádřilo 53,7 % dotazovaných ve věku nad 51 let a 54,5 % dotazovaných s praxí nad 31 let.

K položce 28: Zjišťovala jsem, zda respondenti oceňují na RVP PV jiné atributy, případně jaké.

Tab. 41. Oceňování jiných atributů RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ano	4	28,6	5	38,5	4	25,0	5	45,5	9	33,3
ne	10	71,4	7	53,8	11	68,8	6	54,5	17	63,0
neodpovědělo	0	0,0	1	7,7	1	6,3	0	0,0	1	3,7
celkem	14	100	13	100	16	100	11	100	27	100,0

34,6 % dotazovaných oceňuje jiné prvky RVP (). Jedna respondentka na otázku neodpověděla. Svě odpovědi upřesnilo 9 respondentů (Tab. 42).

Tab. 42. Jiné oceňované atributy RVP PV

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
variabilita	1	7,1	1	7,7	1	6,3	1	9,1	2	7,4
tvořivější práce, větší volnost	2	14,3	2	15,4	2	12,5	2	18,2	4	14,8
partnerství k dětem	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
změna přístupu k přípravě, přínos nových forem práce s dětmi	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
tvořivý přístup nejen jednotlivce, ale celého kolektivu	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
celkem	4	28,6	5	38,5	4	25,0	5	45,5	9	33,3

14,8 % pedagogů oceňuje tvořivější práci a větší volnost. 7,4 % oceňuje variabilitu. Tyto atributy vítá větší procento pedagogů ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let.

K položce 29: Zjišťovala jsem, co respondenti na RVP PV kritizují, co postrádají nebo s čím mají problémy.

Tab. 43. Množství odpovědí

	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
odpovědělo	10	71,4	9	69,2	12	75,0	7	63,6	19	70,4
neodpovědělo	4	28,6	4	30,8	4	25,0	4	36,4	8	29,6
celkem	14	100,0	13	100,0	16	100,0	11	100,0	27	100,0

Na volnou otázku odpovědělo celkem 70,4 % pedagogů. Jejich odpovědi jsou uspořádány v tabulce (Tab. 44).

Tab. 44. Uvedené odpovědi

odpovědi	věk				praxe				celkem	
	do 50 let		nad 51 let		do 30 let		nad 31 let		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
nevím	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
nic, jsem spokojená	2	14,3	2	15,4	2	12,5	2	18,2	4	14,8
příliš papírování, dokumentace	1	7,1	2	15,4	1	6,3	2	18,2	3	11,1
nepřehlednost	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
tematické bloky (chybí mi členění na složky výchovy)	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
RVP není velkým přínosem, nejdůležitější je chuť učitelky s dětmi pracovat	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
chybí mi větší konkrétnost	2	14,3	3	23,1	2	12,5	3	27,3	5	18,5
chybí mi avizovaná volnost - kontrolní orgány trvají na přesných formulacích	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	9,1	1	3,7
chybí peníze na pomůcky a materiál	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
mám problémy s autoevaluací MŠ, dokumentací evaluace dítěte a množstvím očekávaných kompetencí	1	7,1	0	0,0	1	6,3	0	0,0	1	3,7
celkem	11	78,6	8	61,5	11	68,8	8	72,7	19	70,4

18,5 % dotazovaných uvedlo, že *postrádají větší konkrétnost*. Odpověď byla uváděna v souvislosti se zpětnou vazbou nebo v souvislosti s obavami o realizaci požadavků začínajícími pedagogy. Odpověď uvedlo větší procento pedagogů ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let.

9.1 Shrnutí výsledků výzkumu

VO1: Jak učitelky hodnotí RVP PV po 8 letech od jeho 1. vydání?

Přestože 40,7 % dotazovaných bylo ze změn RVP PV v roce 2001 zmatených a 70,4 % učitelek mělo pouze částečnou představu o práci s RVP PV, nyní se jim líbí pojetí RVP PV a s realizací nemají žádné problémy. Z 27 respondentů (100 %) tak odpovědělo 10 pedagogů (37 %). Z vybraných atributů RVP PV se nejvíce pedagogů shodlo na tom, že oceňují klíčové kompetence jako cíl výstupu. Odpověď zvolilo 16 dotazovaných, což činí

59,3 % výzkumného vzorku. Z těchto výsledků lze usoudit, že pedagogové RVP PV hodnotí pozitivně.

VO2: Jak učitelky hodnotí RVP PV v porovnání s PVP?

Celkem 51,9 % učitelek se domnívá, že RVP PV v porovnání s PVP vede ke z kvalitnější předškolnímu vzdělávání a 44,4 % si myslí, že změny stylu pedagogické práce se pozitivně projeví v celkově vyšší kvalitě výchovně vzdělávacích činností.

VO3: Jak učitelky oceňují rámcové vymezení?

Rámcové vymezení oceňuje 44,4 % a velmi jej oceňuje 25,9 % učitelek. Na druhou stranu konkrétnosti realizačních požadavků PVP oceňovalo 40,7 % učitelek. Z rozporu celkových výsledků lze usuzovat, že v tomto postoji učitelky ještě nejsou zcela ustálené. Při pohledu na problematiku z hlediska věku a praxe učitelek však zjistíme, že u konkrétnosti realizačních požadavků převažovaly odpovědi učitelek ve věku do 50 let a s praxí do 30 let. U rámcového vymezení převažovaly odpovědi učitelek nad 51 let a s praxí nad 31 let. Z tohoto hlediska tedy vyplývá, že nezkušené učitelky v konkrétnosti hledají jistotu, kdežto učitelky s vyšší praxí již jistotu mají ve svých zkušenostech.

VO4: Co by učitelky na RVP PV chtěly změnit, s čím mají problémy?

Formou volné odpovědi učitelky uváděly, že jim chybí větší konkrétnost a vadí jim mnoho papírování, dokumentace. Přestože na otázku odpovědělo 19 respondentek, což činí 70,4 % výzkumného vzorku, dochází k rozporu v uváděných odpovědích. U předchozí VO jsem popsala výsledky konkrétnosti realizačních požadavků, nyní konkrétnost paradoxně více postrádají učitelky ve věku nad 51 let a s praxí nad 31 let.

Z důvodu malého výzkumného vzorku nelze výsledky aplikovat na celý základní soubor a dochází v něm k několika rozporům. Výzkum však může být podkladem pro další zkoumání.

ZÁVĚR

Pracovala jsem s množstvím nesourodého materiálu, ze kterého jsem vybírala nejpodstatnější části. Řada pramenů není přímo v textu práce zmíněných, přesto mi však pomohly uspořádat si myšlenky a vedly mě k dalším, podstatnějším zdrojům. Zabývala jsem se osobností pedagoga, filozofií a společenskou souvislostí jednotlivých kurikul, od kterých se odvíjí způsob práce i postoje učitelek mateřských škol. Nejdříve jsem se problematice věnovala teoreticky studiem dokumentů, odborné literatury a názorů odborníků. Výsledkem tohoto studia je první část práce. Následně jsem provedla srovnání analýz kurikul a teorii zkoumala dotazníkovým šetřením, což je obsahem praktické části.

Došla jsem k závěru, že více než třetina dotazovaných učitelek předškolního vzdělávání za sebou má již velký kus práce, líbí se jim pojetí RVP PV a s realizací nemá problémy, přijaly jeho filozofii. Zbylé dvě třetiny dotazovaných učitelek má buď problémy s realizací nebo má výhrady k jeho pojetí. Jak napsala Eva Svobodová: „Změnit metody a způsoby práce není tak těžké, jako změnit svůj názor, své přesvědčení. Pokud učitelky nepřijmou filozofii RVP PV za svou, budou všechny změny pouze formální a jejich účinnost minimální (Svobodová 2005, s. 23).“ Přijetí RVP PV v celém jeho rozsahu bude ještě pár let trvat.

Přestože jsem odstranila chyby, které jsem v průběhu práce objevovala, připouštím možnost, že se přesto mohou ještě některé vyskytnout. Věřím však, že i v tomto případě práce bude sloužit všem, kteří se zajímají o předškolní pedagogiku. Bude jim přínosem v přehledném srovnání Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a RVP PV, které v současnosti existuje pouze útržkovitě a odděleně. Výsledky výzkumu nejsou zmapováním postojů pedagogů pouze v určitém kraji, ale v různých částech celé ČR. Práce by proto mohla sloužit jako východisko pro širší zkoumání a následně pro zaměření vzdělávacích programů pro pedagogy předškolního vzdělávání (ať v zaměření SŠ a VŠ pro praxi nebo pro samotné učitelky mateřských škol).

Tématem RVP PV bych se chtěla dále zabývat ve své diplomové práci neboť „RVP je tak rozsáhlé téma, že diskutovat o něm hodinu či dvě, nelze. Je to téma, které potřebuje čas k pochopení a přijetí. Hodně času (Svobodová 2005, s. 24).“ Práce je pouhou špičkou ledovce toho, čemu jsem se při jejím napsání naučila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BĚLINOVÁ, Ludmila. *Metodika výchovné práce v jeslích a mateřských školách*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 200 s.
- [2] ČÁP, Jan, ČECHOVÁ, Věra , ROZSYPALOVÁ, Marie. *Psychologie : Obecná psychologie pro střední pedagogické školy*. 3. vyd. Praha: H&H, 1998. 206 s. ISBN 90-86022-36-6.
- [3] GRECMANOVÁ, Helena, HOLOUŠKOVÁ, Drahomíra, URBANOVSKÁ, Eva. *Obecná pedagogika I.*. Olomouc : HANEX, 1999. 231 s. ISBN 80-85783-20-7.
- [4] HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
- [5] HOLEČEK, Václav. *Aplikovaná psychologie pro učitele 1*. 1. dotisk vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2002. 74 s. ISBN 80-7082-739-4.
- [6] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-007-2.
- [7] JEŘÁBKOVÁ, B. *Mateřská škola jako životní prostor I*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 232 s. ISBN 80-210-0830-X.
- [8] JÚVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. 5. rozš. vyd. Brno : Paido, 2003. 91 s. ISBN 80-7315-062-X.
- [9] KASPER, Tomáš, KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.
- [10] KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 132 s. ISBN 978-80-200-1451-1.
- [11] NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 2. dotisk vyd. Praha : Academia, 1998. 339 s. ISBN 80-200-0628-1.
- [12] *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice* : Bílá kniha. Praha : Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
- [13] OPRAVILOVÁ, Eva. *Rok v mateřské škole* : Učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 491 s. ISBN 80-7178-847-3.

- [14] *Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.
- [15] PRŮCHA, J; WALTEROVÁ, E; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. 298 s. ISBN 80-7178-029-4.
- [16] *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*: 2004. 1. dotisk prvního vydání vyd. Praha : Tauris, 2006. 48 s. ISBN 80-87000-00-5.
- [17] *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2001. 30 s.
- [18] SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2. rozš. vyd. Praha : Grada, 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
- [19] VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 356 s. ISBN 80-246-0841-3.

Elektronické zdroje:

- [20] Český statistický úřad. *Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED* [online]. 2009 , 31.3. 2008 [cit. 2009-05-04]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_v_zdelavani_isced_>.
- [21] Český statistický úřad. *Průměrný věk žen při narození 1. dítěte v letech 1950-2004* [online]. 2009 , 11.12.2007 [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumerny_vek_zen_pri_narozeni_1_ditete_v letech_1950_2004>.
- [22] *Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělávání a péče o děti předškolního věku v České republice*. [s.l.] : [s.n.], 2000. 58 s. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/PDF/zprava1.pdf>>. ISBN 80-7168-746-4.
- [23] *Organizace vzdělávací soustavy České republiky*. [s.l.] : [s.n.], 2007/2008. 339 s. Dostupný z WWW: <http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/CZ_CS.pdf>.
- [24] SVOBODOVÁ , Eva. *Příprava učitelů a aktuální proměny v základním vzdělávání*. České Budějovice : [s.n.], 2005. 198 s. Dostupný z WWW:

<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/konf05-sbornik-06-svobodova_e.pdf>. ISBN 80-7040-789-1.

- [25] Ústav pro informace ve vzdělávání. *Adresář škol* [online]. 2009 , 2.4.2009 [cit. 2009-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://founder.uiv.cz/registr/skolymn.asp>>.
- [26] Výzkumný ústav pedagogický v Praze. Metodický portál : *Co přinesla školská reforma do teorie a praxe mateřských škol* [online]. 2006 , 1.8.2006 [cit. 2009-05-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/7/704>>. ISSN 1802-4785.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

abs.	absolutní (četnost)
ad.	ante diem (před určitou dobou)
apod.	a podobně
atp.	a tak dále
cca	přibližně
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
hod.	hodina
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
lat.	latinský
MŠ	mateřská škola
např.	například
PVP	Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy
r.	rok
RVP	Rámcový vzdělávací program
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
SŠ	střední škola
ŠVP PV	Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání
TVP	Třídní vzdělávací program
tzn.	takzvaný
USA	Spojené státy americké
viz.	lze vidět
VO	výzkumná otázka
VŠ	vysoká škola

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Srovnání analýz kurikul předškolního vzdělávání.....	35
Tab. 2. Práce podle Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy.....	53
Tab. 3. Složení výzkumného vzorku podle pohlaví.....	53
Tab. 4. Složení výzkumného vzorku podle věku.....	54
Tab. 5. Složení výzkumného vzorku podle praxe v MŠ.....	54
Tab. 6. Jak oceňovali jednotnost výchovy PVP.....	54
Tab. 7. Jak oceňovali věkově homogenní třídy PVP.....	55
Tab. 8. Jak oceňovali konkrétnost realizačních požadavků PVP.....	55
Tab. 9. Jak oceňovali členění na složky výchovy.....	56
Tab. 10. Jak oceňovali ideové zaměření PVP.....	57
Tab. 11. Jak oceňovali práci podle časově tématických plánů PVP.....	58
Tab. 12. Jak oceňovali na PVP velké množství předávaných informací dítěti.....	58
Tab. 13. Oceňování jiných atributů PVP.....	59
Tab. 14. Jiné nejčastěji oceňované atributy PVP.....	59
Tab. 15. Zda prováděli hodnocení.....	59
Tab. 16. Nejčastěji zmiňovaná hodnocení.....	60
Tab. 17. Množství odpovědí.....	60
Tab. 18. Nejkritizovanější atributy PVP.....	61
Tab. 19. Zpětné hodnocení PVP.....	62
Tab. 20. Upřesnění odpovědí.....	62
Tab. 21. RVP PV v porovnání s PVP.....	63
Tab. 22. Vnímání 1. verze RVP PV v roce 2001.....	64
Tab. 23. Jiné vnímání RVP PV v roce 2001.....	65
Tab. 24. Zda měli představu o práci s RVP PV.....	65
Tab. 25. Postoje k RVP PV dnes.....	67
Tab. 26. Upřesnění odpovědí.....	67
Tab. 27. Jiné postoje k RVP PV dnes.....	68
Tab. 28. Zda změnili způsob práce s dětmi po zavedení RVP PV.....	68
Tab. 29. Nejčastěji zmiňované změny způsobu práce.....	69
Tab. 30. Jiné odpovědi.....	69
Tab. 31. Jak oceňují vlastní ŠVP PV.....	70
Tab. 32. Jak oceňují věkově heterogenní třídy RVP PV.....	71

Tab. 33. Jak oceňují rámcové vymezení RVP PV	71
Tab. 34. Jak oceňují integrované bloky	72
Tab. 35. Jak oceňují respektování individuality dítěte	73
Tab. 36. Jak oceňují integraci	74
Tab. 37. Jak oceňují klíčové kompetence jako cíl výstupu	74
Tab. 38. Jak oceňují umístění nadaného dítěte do běžné MŠ	75
Tab. 39. Jak oceňují nutnost autoevaluace	76
Tab. 40. Zda si myslí, že změny ped. práce se projevily ve vyšší kvalitě výchovně vzdělávacích činností	76
Tab. 41. Oceňování jiných atributů RVP PV	77
Tab. 42. Jiné oceňované atributy RVP PV	78
Tab. 43. Množství odpovědí	78
Tab. 44. Uvedené odpovědi	79

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1</i>	56
<i>Graf 2</i>	57
<i>Graf 3</i>	63
<i>Graf 4</i>	66
<i>Graf 5</i>	70
<i>Graf 6</i>	72
<i>Graf 7</i>	73
<i>Graf 8</i>	75
<i>Graf 9</i>	77

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I.....Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Šišková, jsem studentkou 3. ročníku oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tématem mé bakalářské práce jsou POSTOJE UČITELŮ KE KURIKULŮM PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.

Na základě telefonického rozhovoru s panem ředitelem/paní ředitelkou Vám zasílám dotazník, jehož prostřednictvím bych chtěla zjistit postoje učitelů předškolního vzdělávání k Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy a k Rámcovému vzdělávacímu programu předškolního vzdělávání. Proto si Vás dovoluji požádat o vyplnění tohoto dotazníku.

Dotazník je zcela anonymní a bude použit ke studijním účelům. Zvolenou odpověď (vždy jen jednu) zvýrazněte **tučně** nebo podtržením (např.: odpověď označte kurzorem myši a stiskněte kombinaci Ctrl+B nebo Ctrl+U, u volných otázek odpověď, dopište). Takto vyplněný dotazník uložte ve svém počítači a následně mi jej, prosím, obratem - nejpozději do 1.5.2009, odešlete na e-mail KaTa1987@seznam.cz . Pro zachování anonymity můžete dotazník odeslat z emailové adresy kurikulaMS@seznam.cz (heslo: kurikula), který byl vytvořen pouze pro tento účel.

Vážím si Vašich upřímných odpovědí, ochoty i času, který dotazníku budete věnovat.

1. Pracoval/a jste v minulosti podle Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy?

- a) ano
- b) ne

Na Programu výchovné práce jste oceňoval/a:

	velmi	ano	poměrně ano	spíše ne	ne	rozhodně ne
2. Jednotnost výchovy	1	2	3	4	5	6
3. Věkově homogenní třídy	1	2	3	4	5	6
4. Konkrétnost realizačních požadavků	1	2	3	4	5	6
5. Členění na složky výchovy	1	2	3	4	5	6
6. Ideové zaměření	1	2	3	4	5	6
7. Práci podle časově tematických plánů	1	2	3	4	5	6
8. Velké množství předávaných informací dítěti	1	2	3	4	5	6

9. Cenil/a jste si na Programu něčeho jiného? (pokud ano, upřesněte)

- a) ano -
- b) ne

10. Prováděl/a jste hodnocení sebe, žáka, školy? (pokud ano, stručně upřesněte)

- a) ano -
- b) ne

11. Kdybyste měl/a vybrat jednu věc, kterou jste na Programu kritizoval/a, která by to byla? (co se Vám na Programu nelíbilo)

.....

12. Jak byste zpětně hodnotil/a Program výchovné práce? (pokud jste měl/a nějaké problémy s realizací, upřesněte jaké, případně s čím)

- a) líbilo se mi pojetí, s realizací jsem neměl/a žádné problémy
- b) líbilo se mi pojetí, s realizací jsem měl/a místy problémy -
- c) líbilo se mi pojetí, měl/a jsem problémy s realizací -
- d) k pojetí jsem měl/a výhrady, s realizací jsem neměl/a problémy
- e) k pojetí jsem měl/a výhrady, s realizací jsem měl/ a místy problémy -

- f) k pojetí jsem měl/a výhrady, měl/a jsem problémy s realizací -
- g) jiná odpověď:

13. Myslíte si, že RVP PV v porovnání s Programem výchovné práce

- a) vede ke zkvalitnění předškolního vzdělávání
- b) vede ke zhoršení předškolního vzdělávání
- c) úroveň se nezměnila

14. V roce 2001 vyšla 1. verze RVP PV, jak jste jej tenkrát vnímal/a?

- a) vůbec jsem jej neregistroval/a
- b) věděl/a jsem, že vyšel, ale neměl/a jsem tušení o tom, co přináší
- c) věděl/a jsem, že vyšel, byl/a jsem z jeho změn zmatený/á, měl/a jsem smíšené pocity a obavy
- d) vítal/a jsem změny, které přinášel
- e) odmítal/a jsem jej
- f) jiná odpověď: ...

15. Měl/a jste představu o tom, jak budete s RVP PV pracovat?

- a) ano
- b) částečně
- c) ne

16. Jak hodnotíte RVP PV dnes? (pokud máte nějaké problémy s realizací, upřesněte jaké nebo s čím)

- a) líbí se mi pojetí, s realizací nemám žádné problémy (vím, jak podle něj pracovat)
- b) líbí se mi pojetí, s realizací mám místy problémy (u některých požadavků nevím, co dělat) -
- c) líbí se mi pojetí, mám problémy s realizací (RVP PV je příliš abstraktní) -
- d) k pojetí mám výhrady, s realizací nemám problémy (vím, jak podle něj pracovat)
- e) k pojetí mám výhrady, s realizací mám místy problémy (u některých požadavků nevím, co dělat) -
- f) k pojetí mám výhrady, mám problémy s realizací (RVP PV je příliš abstraktní) -
- g) jiná odpověď:

17. Změnil/a jste způsob práce s dětmi po zavedení RVP PV? (pokud ano, upřesněte jak, v čem)

- a) ano -
- b) ne
- c) jiná odpověď:

Na RVP PV oceňujete:

	velmi	ano	poměrně ano	spíše ne	ne	rozhodně ne
18. Vlastní ŠVP PV	1	2	3	4	5	6
19. Věkově heterogenní třídy	1	2	3	4	5	6
20. Rámcové vymezení - nekonkrétnost (volnost při realizaci)	1	2	3	4	5	6
21. Integrované bloky	1	2	3	4	5	6
22. Respektování individuality dítěte (jeho názorů, potřeb, indiv. přístup apod.)	1	2	3	4	5	6
23. Integraci	1	2	3	4	5	6
24. Klíčové kompetence jako cíl výstupu	1	2	3	4	5	6
25. Nadané dítě v běžné MŠ	1	2	3	4	5	6
26. Nutnost autoevaluace	1	2	3	4	5	6

27. Myslíte si, že změny stylu ped. práce v MŠ se pozitivně projeví v celkově vyšší kvalitě vzdělávacích a výchovných činností? (zdůvodněte proč)

- a) ano -
- b) ne -
- c) kvalita je stejná
- d) nedokážu posoudit

28. Ceníte si na RVP PV něčeho jiného? (pokud ano, upřesněte)

- a) ano -
- b) ne

29. Co byste na RVP PV změnil/a? (co se Vám na RVP PV nelíbí, s čím máte problémy, co postrádáte)

.....

30. Jste:

a) žena

b) muž

31. Váš věklet

32. Délka pedagogické praxe v MŠ let

Děkuji za vyplnění dotazníku a přeji Vám pěkný den.

Kateřina Šišková